

DOLENJSKI

G
O
Z
D
A
R

D-3/1953

GLASILO
GG
Novo mesto
L. IV. ŠT. 2

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, maja 1967

Številka 2

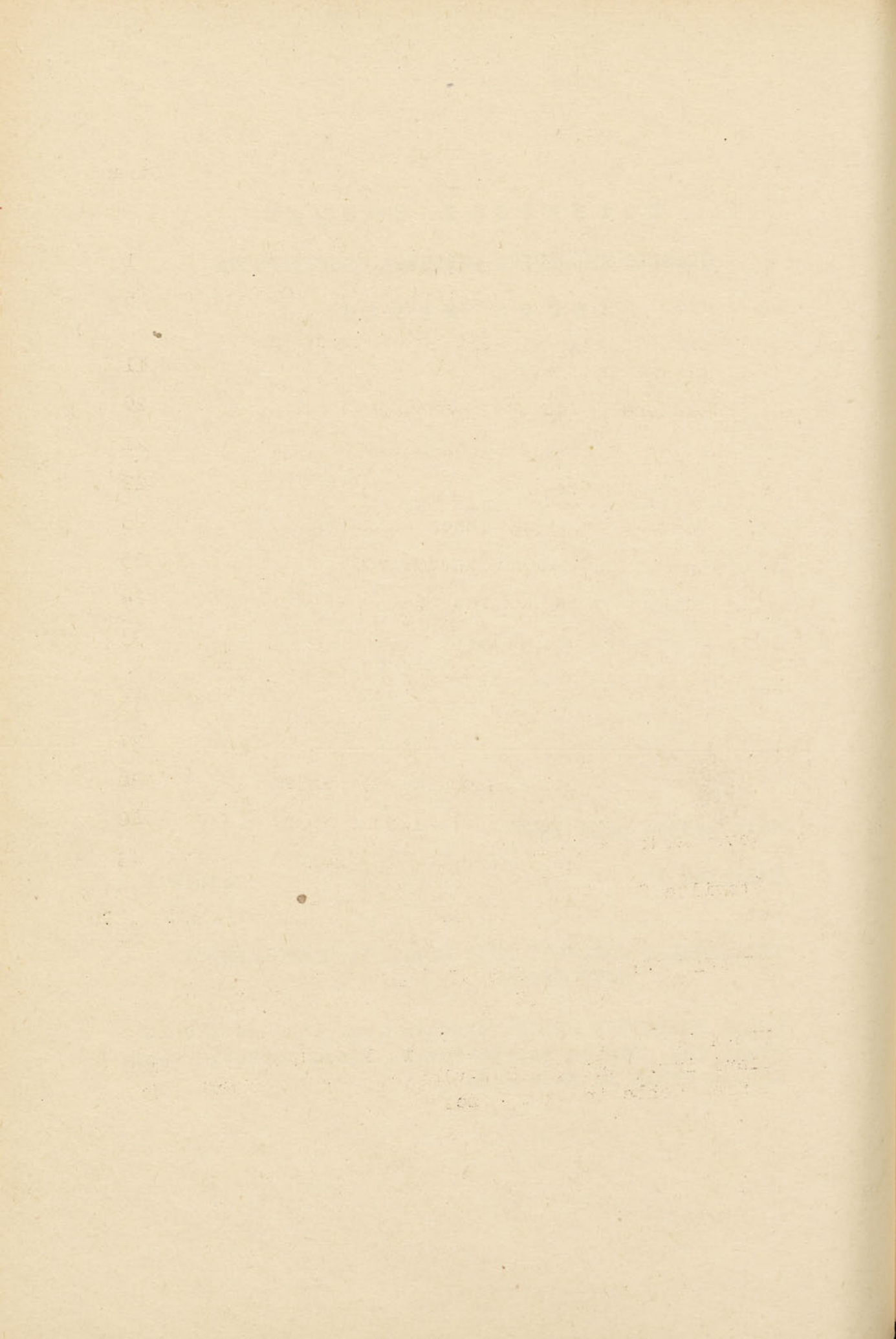
Letnik I V.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in
člani ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič, ing.
Konrad Mehle in Rade Jože.

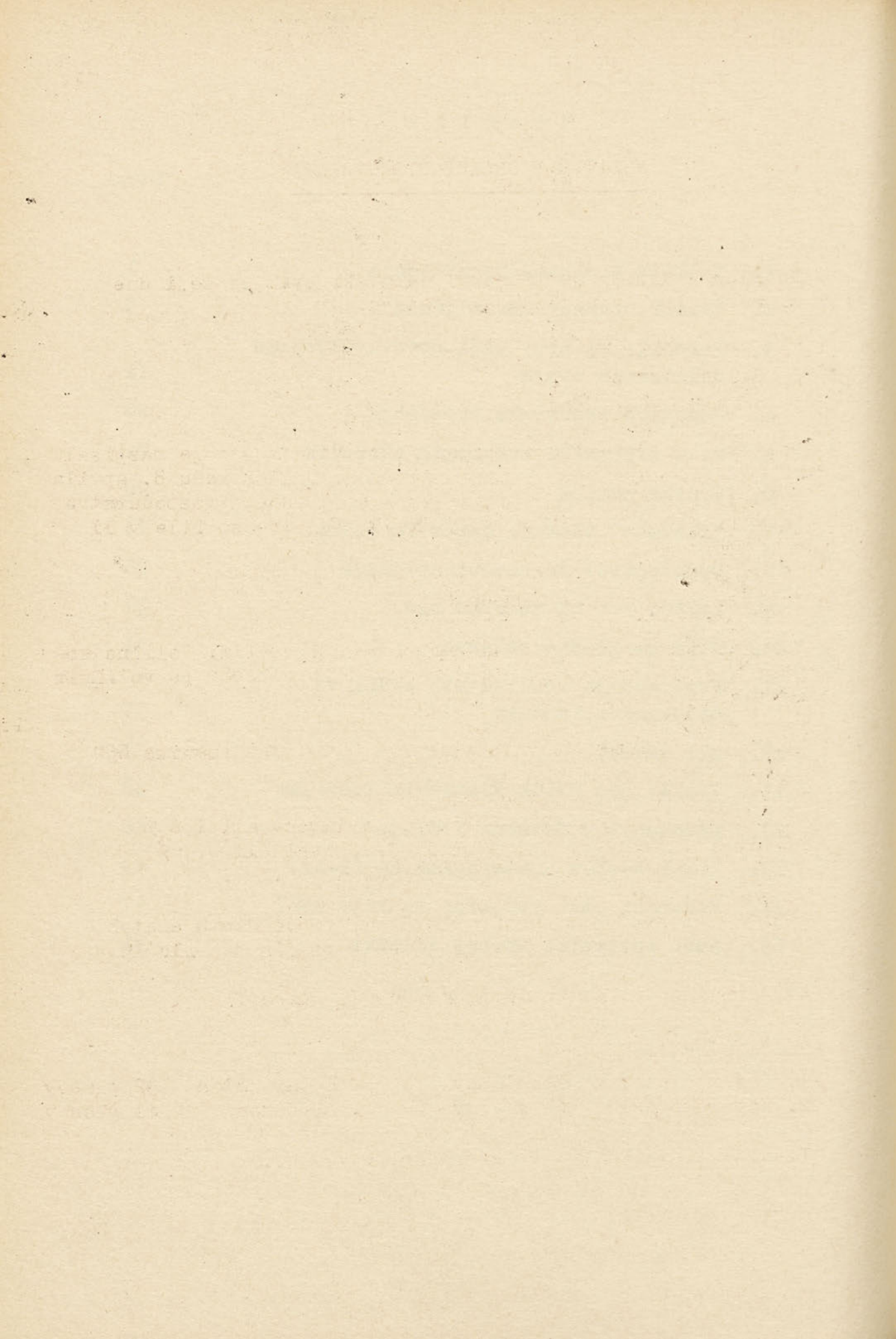
V S E B I N A

	Stran
1. Volitve v organe upravljanja	1
2. Sklepi organov upravljanja	5
3. Poročilo na prvi seji novoizvoljenega delavskega sveta	11
4. Nekatera kadrovska vprašanja	20
5. Novi odborniki občinskih skupščin	21
6. Kratke novice	22
7. "Zastava" včeraj, danes in jutri	23
8. Odgovornost in samoupravljanje	25
9. Zeleni bor in mehurna rja	28
10. Šola za gozdne delavce	33
11. Proizvodnja kvalitetnih sadik v drevesnici Podturn	35
12. Ali veste?	37
13. Vrnili smo obisk Slovaškim lesarjem	38
12. Potovanje v Severno Italijo	40
13. Žični žerjav Hinteregger Aa (H-A2)	43
14. Finančni plan podjetja za leto 1967	47
15. Naši povprečni osebni dohodki	51

V S E B I N A

	Stran
1. Volitve v organe upravljanja	1
2. Sklepi organov upravljanja	5
3. Poročilo na prvi seji novoizvoljenega delavskega sveta	11
4. Nekatera kadrovska vprašanja	20
5. Novi odborniki občinskih skupščin	21
6. Kratke novice	22
7. "Zastava" včeraj, danes in jutri	23
8. Odgovornost in samoupravljanje	25
9. Zeleni bor in mehurna rja	28
10. Šola za gozdne delavce	33
11. Proizvodnja kvalitetnih sadik v drevesnici Podturn	35
12. Ali veste?	37
13. Vrnili smo obisk Slovaškim lesarjem	38
12. Potovanje v Severno Italijo	40
13. Žični žerjav Hinteregger Aa (H-A2)	43
14. Finančni plan podjetja za leto 1967	47
15. Naši povprečni osebni dohodki	51

VOLITVE V ORGANE UPRAVLJANJA

Volilno komisijo je imenoval delavski svet na seji dne 6. marca 1967 v naslednjem sestavu:

1. Adamič Danijel
2. Rustja Janez
3. Hočevar ing. Tone

Delavski svet Gozdnega gospodarstva Novo mesto je razpisal volitve 6. marca 1967 in so bile v zakonitem roku 8. aprila 1967 tudi izvršene. Delovna skupnost Gozdnega gospodarstva je volila v delavski svet 18 članov. Volitve so bile v 11 volilnih enotah.

Volitve so potekale v redu.

Volilni odbori so svojo nalogo v redu izvršili. Volilna komisija je na osnovi zapisnikov volilnih odborov po volilnih enotah ugotovila sledeče:

1. Na dan volitev je bilo vpisanih v volilne imenike 660 volivcev.
2. Volilo je 646 volivcev ali 98 %.
3. Opravičeno odsotnih je bilo 11 volivcev ali 1,6 %
4. Neopravičeno odsotni so bili 3 volivci ali 0,4 %
5. Neveljavnih glasovnic je bilo 34 ali 5,1 %.

V delavski svet so delovne skupnosti po delovnih enotah predlagale 33 kandidatov, izvoljenih pa jih je bilo 18.

Kandidati so dobili naslednje število glasov:

GO Novo mesto:

1. Geršič Peter	74 glasov	3. Kotar Anton	32 glasov
2. Kopinč Franc	64 glasov	4. Kos Leon	41 glasov

Izvoljena sta Geršič Peter in Kopinč Franc.

GO Straža:

1. Hočevar Jože	46 glasov	4. Vidic Matija	63 glasov
2. Japelj ing. Boštjan	41 glasov	5. Turk Karol	59 glasov
3. Pureber Stane	82 glasov	6. Petan Anton	46 glasov

Izvoljeni so za dve leti Pureber Stane in Vidic Matija
za eno leto Turk Karol in Hočevar Jože.

GO Podturn:

1. Avguštin Anton	46 glasov	4. Markovič Franc	21 glasov
2. Bradač Franc	55 glasov	5. Rom Metod	20 glasov
3. Fink Kostja	29 glasov		

Izvoljena sta Avguštin Anton in Bradač Franc.

GO Črmošnjice:

1. Rabzelj Vinko	73 glasov
2. Tesari Anton	73 glasov

Izvoljena sta Rabzelj Vinko in Tesari Anton.

GO Črnomelj:

1. Klobučar Vinko	99 glasov	4. Panjan Ana	58 glasov
2. Weiss Jože	78 glasov	5. Vukčević Zdravko	35 glasov
3. Rožič Ivan	63 glasov		

Izvoljeni so Klobučar Vinko, Weiss Jože in Rožič Ivan.

GO Metlika:

1. Nemanič Stane	10 glasov
------------------	-----------

Izvoljen je Nemanič Stane.

GO Trebnje:

1. Klarič Marjan	14 glasov
2. Veselič Alojz	29 glasov
3. Kutnar Vojko	3 glasovi

Izvoljen je Veselič Alojz.

Skladišče Straža:

1. Košir Anton 8 glasov
2. Nose Ivan 10 glasov

Izvoljen je Nose Ivan.

Gradbeni obrat:

1. Fink Ivan 14 glasov
2. Jerčin Alojz 16 glasov.

Izvoljen je Jerčin Alojz.

Uprava:

1. Kure ing. Jože 12 glasov
2. Lukšič Franc 27 glasov

Izvoljen je Lukšič Franc.

Predsednik volilne komisije:
Adamič Danijel l.r.

Z novoizvoljenimi člani izpopolnjeni delavski svet je sedaj sestavljen takole:

GO Novo mesto:

1. Geršič Peter , revirni gozdar
2. Kopinč Franc, revirni gozdar
3. Kastelic Uroš, revirni gozdar
4. Bukovec Jože, gozdni delavec
5. Barborič Anton, kmet

GO Straža:

1. Pureber Stane, revirni gozdar
2. Vidic Matija, gozdni delavec
3. Turk Karol, revirni gozdar
4. Hočevar Jože, gozdni delavec
5. Legan Stane, kmet

GO Podturn:

1. Bradač Franc, šofer
2. Avguštin Anton, gozdni delavec
3. Vlašič Anton, revirni gozdar
4. Šenica Anton, kmet

GO Črmošnjice:

1. Rabzelj Vinko, šofer
2. Tesari Anton, revirni gozdar
3. Haler Ernest, referent za izkoriščanje
4. Pašič Franc, kmet

GO Črnomelj:

1. Klobučar Vinko, šofer
2. Weiss Jože, revirni gozdar
3. Rožič Ivan, gozdni delavec
4. Vrlinič Rade, revirni gozdar
5. Bukovec Franc, kmet

GO Metlika:

1. Nemanič Stane, revirni gozdar
2. Pezdirc Anton, kmet

GO Trebnje:

1. Veselič Alojz, vodja odpreme
2. Dežman Nace, upravitelj
3. Jarc Alojz, kmet

Skladišče Novo mesto:

1. Vrhovšek Milan, delavec na skladišču

Skladišče Straža:

1. Nose Ivan, delavec na skladišču

Skladišče Črnomelj:

1. Horvatič Drago, vodja skladišča

Gradbeni obrat:

1. Jerčič Alojz, gradbeni delavec
2. Kovačič Alojz, obratovni knjigovodja

Obrat za gozd.načrtovanje:

1. ing. Hočevar Tone, taksator

Uprava:

1. Lukšič Franc, pomočnik računovodje

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Delavski svet je na seji dne 30. marca 1967 sprejel naslednje sklepe:

1. V zvezi z obračanjem obratnih sredstev je priporočil, da naj uprava in obrati znižajo zaloge materiala, predvsem drobnega inventarja izven uporabe in zmanjšajo zaloge nedovršene proizvodnje, kar pomeni čim prej odprijeti posekane gozdne sortimente kupcu. Sortimente naj se proda le tistim kupcem, ki so pripravljani takoj plačati. Dinamiko poseka je prilagoditi potrebam kupcev. Določiti je treba tudi roke nabav in menjave HTV sredstev.

Vsi ti ukrepi so neobhodno potrebni, saj je v materialu in zalogah vloženi okrog 700 milijonov dinarjev.

Analiza, ki jo je pripravil tov. Škufca je bila izdelana na podlagi poslovanja v letu 1966 in ima namen podati potrebo po obratnih sredstvih in hitrosti obračanja. Čeprav analiza ni popolna, je moč razbrati, da je podjetje v tem času v težavnem položaju samo zaradi prevelikih zalog materiala, tako potrošnega kot v nedovršeni proizvodnji. Dokler je podjetje še dobilo kredit za redno poslovanje, je bila stvar v redu, ko pa so kredite omejili, je situacija takoj postala kritična. Zato je sedaj res zadnji čas, da razčistimo in nakažemo možnost izboljšanja.

2. Delavskemu svetu je bilo predloženo poročilo o kadrovskih vprašanjih. Ker je tematika tega vprašanja zelo zanimiva, jo objavljamo v posebnem članku.
3. Delavski svet je sklepal o razdelitvi sklada skupne porabe.

Sklad skupne porabe namenjen za stanovanjsko izgradnjo, ustvarjen iz 2 % osebnih dohodkov, je naslednji:

Dohodki:

Saldo iz leta 1966 28.601,32 N din

Predvidena sredstva za leto 1967

(mesečni priliv sred. 26.700,00 Ndin) 320.000,00 N din

Skupaj dohodki: 348.601,32 N din

Izdatki:

Odplačilo stanovanja Majde Šile	10.000,00	N din
Blok Dol.Toplice, situacija 1966	80.773,96	"
Blok Dol.Toplice, predračun 1967	39.876,00	"
Stanovanje Mestne njive, vrednost	92.433,20	"
Dvosobno stanovanje Trebnje		
60 % od vrednosti 62.740,00	37.644,00	"
Trosobno stanovanje v Trebnjem		
60 % od vrednosti 97.221,00	58.332,60	"
4,5 % prispevek za energetiko od investicij 290.044,16 N din	13.051,99	"
Krediti delavcem-neizkoriščeno v letu 1966		
Sredstva za kreditiranje stanovanjske izgradnje delavcem v letu 1967.		
Sredstva bodo na razpolago šele v četrtem tromesečju leta 1967 in bodo razdeljena po predlogu komisije za kreditiranje delavcev	70.339,57	"
Skupaj izdatki:	348.601,32	N din

b) Del za prosto razpolaganje:

Dohodki:

Saldo iz leta 1966	98.49 ^v ,34	N din
Izloženo po zaključnem računu 1966	209.958,67	"
Odplačila kreditov	16.000,00	"
Prejeta odškodnina za počitniški dom	14.683,84	"
Skupaj dohodki:	339.132,85	N din

Izdatki:

Anuitete	38.558,36	N din
Članje otrok delavcev GO Črmošnjice	8.000,00	"
Počitniški dom Novigrad-poprav.in opr.	25.150,00	"
Zavarovanje stanovanjskih hiš	1.310,00	"
Knjige založbe Borec Ljubljana	950,70	"
Sklad za zid.osnov.šole Novo mesto (namesto venca za pok.B.Krajgherja)	1.000,00	"
Zveza slepih, za rehab.center	1.000,00	"
Prispevki sind.podružnicam - neizplačani osebni dohodki po obračunih		
GO Črmošnjice, ZR-1965	1.066,72	"
GO Črmošnjice, I. poll.1966	2.883,05	"
GO Trebnje, I. poll.1966	4.584,46	"

Nadomestila delavcem za izrabo let.dop. v letu 1967(sredstva bodo razdeljena na osnovi posebnega sklepa CDS)	160.000,00
Regres počitniškemu domu za letovanje članov kolektiva 1967	13,000,00
Razni prispevki in pomoči dodeljeni po sklepih centralnih samoupravnih organov	41.629,56
Sredstva razdeljena na delovne enote po številu stalno zaposlenih delavcev za potrebe teh enot	40.000,00 N din
Skupaj izdatki:	339.132,85 N din

4. Delavski svet je zavrnil pritožbo Pavlin Marjana zoper razporeditev na drugo delovno mesto.
5. Sprejel je nekatere spremembe pravilnika o pravicah in dolžnostih lastnikov gozdov.
6. Potrdil je predlog za odkup gozda od Moravec Justine.
7. Sklenil je, da GG proda gradbene parcele v Cegelnici, Straži, Mirni peči, Dvoru in na Gorjancih.
8. Na predlog komisije je v celoti zavrnil, razen ene pritožbe lastnikov gozdov, ki ugovarjajo zoper premalo odkazani les za domačo uporabo.

Prva seja novoizvoljenega delavskega sveta, ki je bila 5. maja 1967, je bila posvečena konstituiranju, izvolitvi upravnega odbora in komisij. Na tej seji je delavski svet sprejel tudi finančni plan in poslušal poročilo komercialne službe.

Potem, ko je delavski svet potrdil mandate novoizvoljenim članom, je prešel na volitve.

Na predlog obratnih delavskih svetov je za predsednika predlagan in tudi izvoljen Weiss Jože, revirni gozdar iz Črnomlja, za njegovega namestnika pa Dežman Nace, upravitelj GO Trebnje.

V upravni odbor so člani delavskega sveta izvolili:

Pavec ing. Vlada, Muhič Jurija, Lukšič Jožeta, Haler Ernesta, Rade Jožeta, Bukovec Janeza, Gril Ivana, Štirn Franca, ing. Kure Danila, Cujnik Viktorja, po svojem položaju pa je član upravnega odbora tudi direktor ing. Janez Penca.

Delavski svet je imenoval tudi člane v naslednje komisije:

V komisijo za usklajevanje splošnih aktov: Ing. Petrič Jože, Markovič Franc, Bajt Mirko, Barič Jože, ing. Mlakar Damjan.

V komisijo za pregled strojnih naprav, mehanizacije in za ugotavljanje škode: Ing. Kure Jože, Cujnik Viktor in Novak Dane.

V komisijo za prevzem investicijskih objektov:

Škufca Stane, ing. Belopavlovič Danica, ing. Vlado Pavec.

V komisijo za izrekanje ukrepov: ing. Kure Danilo, Povše Franc in Kovačič Alojz.

V komisijo za reševanje pritožb: ing. Petrič Jože, Adamič Danijel, ing. Hočevar Tone.

V kadrovsko komisijo: Dežman Nace, Kraševac Anton in Fabjan Anton.

V komisijo za HTV: ing. Kalinovič Rade, ing. Mehle Konrad in Lukšič Jože.

V komisijo za perspektivni program: ing. Cujnik Peter, ing. Kalinovič Rade, Štirn Franc, Škufca Stane, ing. Petrič Jože, Adamič Danijel, Kure ing. Jože in ing. Vidervol Jože.

V komisijo za nabavo in prodajo osnovnih sredstev: Štirn Franc, Ilc Stane in Geršič Peter.

Nadzorni organ za nadzor nad delom v intenzivnih nasadih je Cujnik ing. Peter.

Nadzorni organ za nadzor nad delom pri gradnji cest je ing. Kure Danilo.

V upravni odbor počitniškega doma so bili imenovani: Jakab Koloman, Štirn Franc in Gregorčič Nace.

Na seji je prečital poročilo o poslovanju podjetja v preteklem letu direktor ing. Janez Penca. Ker je poročilo zelo zanimivo, ga objavljamo v celoti.

1. Na seji je podal poročilo tudi vođa komercialne službe tov. Ilc. Iz poročila ugotovimo, da smo v prvih treh mesecih letošnjega leta prodali za 54 milj. S din manj gozdnih proizvodov kot lansko leto v istem času. Tako smo prodali 3850 m³ manj samo bukove hlodovine, da ne upoštevamo drugih sortimentov.

Povprečna cena je nižja za 252 din/m³ napram istem obdobju lanskega leta, to pa vsled strožjega kriterija prevzema od strani kupcev in verjetno zaradi slabše strukture lesa.

Manjšo realizacijo poseka bukovine v prvem tromesečju opravičujemo s tem, da je spremenjena dinamika poseka iz spomladanske na jesensko sečnjo.

Pragov smo prodali več kot lansko leto v istem obdobju. To je pravilno, saj dosežemo pri prodaji enega m³ pragov mnogo večjo vrednost kot pri m³ bukove hlodovine III. ali celo II. vrste.

Izpad pri izdelavi celuloze. Čeprav so bili v letošnji zimi ugodni pogoji za držanje celuloze, je nismo proizvajali samo zato, ker nismo imeli na razpolago drv. Sicer je pa vprašanje, če izbiramo celulozo, ostanejo problematična drva.

Zaloga drv je napram lanskemu primerjalnemu obdobju še enkrat večja. To pa vsled tega, ker enostavno ni kupcev. Kupec za drva se pojavi šele v razdobju julij-december. Ne glede na to ima komerciala dogovor, da bomo že meseca maja prodali drva na domačem trgu, delno pa jih bomo izvozili.

Ker je povpraševanje po lesu, zlasti po slabo izdelanih sortimentih prenehalo, moramo z vsemi sredstvi vplivati na boljšo izdelavo, to še posebno zato, ker redno prihajajo reklamacije, zaradi slabe kvalitete oddanega lesa, pa tudi zaradi oddane premajhne količine.

2. Razprava in finančni plan bosta obdelana v posebnem članku, zato tu o tem ne bi pisali.
3. Delavski svet je sprejel sklep, da razširi predmet poslovanja na opravljanje gradbenih storitev in miniranja, na popravilo lastne mehanizacije in servis motornih žag ter kot stransko dejavnost opravljanje storitev tudi drugim interesentom.

Upravni odbor je na seji dne 28. aprila 1967 razpravljajal o naslednjih zadevah:

1. Tov. Ilc Stane, vodja komercialne službe, je poročal o prodaji gozdnih sortimentov in o komercialnih problemih. Ker je zadeva bila obravnavana tudi na seji delavskega sveta, je tu ne bi pisali.
2. Tov. Škufca Stane, vodja plansko analitske službe je podal poročilo k predlogu finančnega plana. Poročilo je objavljeno v posebnem članku.
3. Glede denarja za popravila gozdni poti v zasebnem sektorju je upravni odbor mnenja, da služba do ene prihodnjih sej pripravi predlog, iz katerih virov naj bi financirali to dejavnost.
4. Gozdno gospodarstvo nabavi požarne metle v znesku do 108.000 S din.
5. Planinskemu društvu Novo mesto je odobril znesek 60.000 S din kot prispevek za elektrifikacijo turističnih postojank na Gorjancih.
6. Stojko Jožetu iz Trebnjega je načelno odobril prispevek za gradnjo stanovanja, vendar pod pogojem, da pri gradnji sodeluje tudi sam.
7. Za preizkus znanja delavcev gradbenega obrata je imenoval komisijo, v kateri so Štirn Franc, Špiletič Bogo in Krapež Alojz.
8. Potrdil je predlog kadrovske komisije o sprejemu na delo tovariša Grebenšek Cirila in sprejel sklep o njegovi razporeditvi na delovno mesto rovirnega gozdarja v Mokronog^u.
3. Glede denarja za popravila gozdni poti v zasebnem sektorju je upravni odbor mnenja, da služba do ene prihodnjih sej pripravi predlog, iz katerih virov naj bi financirali to dejavnost.
4. Gozdno gospodarstvo nabavi požarne metle v znesku do 108.000 S din.
5. Planinskemu društvu Novo mesto je odobril znesek 60.000 S din kot prispevek za elektrifikacijo turističnih postojank na Gorjancih.

POROČILO NA PRVI SEJI NOVOIZVOLJENEGA DELAVSKEGA SVETA

Danes, ko so na seji delavskega sveta prvič navzoči novoizvoljeni člani, nameravam na kratko podati poročilo o gospodarjenju v našem podjetju v preteklem letu in o delu v bodoče. Podrobnejše boste spoznali probleme podjetja v času 2-letne mandatne dobe, vse bolj in bolj od seje do seje, ko bomo razpravljali o posameznih zadevah, ki jih bo treba rešiti. Že takoj danes je na sporedu finančni plan za leto 1967, ki je za podjetje največjega pomena. Znašli se boste torej kot samoupravljalci kar sredi dela. Upam in prepričan sem, da boste vestno in prizadevno sodelovali v delavskem svetu, tako da bomo pri važnih odločitvah vedno našli pravo pot. Pri tem seveda mislim, da vaše delo, članov delavskega sveta, ne začne in konča le tu na sejah ali kvorjumu še na pripravah na seje, temveč prav pri vsakem delu, ki ga opravljate na svojem delovnem mestu. Vsi delavci, še posebno pa člani delavskega sveta in upravnega odbora, se morajo počutiti ne samo kot delavci, temveč tudi kot gospodarji. Kot gospodarji, ki jim gre za dobro hiše in vseh, ki v tej hiši živijo in delajo. Dober gospodar dobro dela sam in isto zahteva od drugih. Taka zavest in vaše delovanje bo koristilo podjetju in odtehtalo vaše delno nepoznanje strokovnih ali finančnih problemov, ki so jih dolžni pojasnjevati in vam jih dajati v presojo strokovnjaki. Volilci, ki smo vas izvolili, smo vam izkazali zaupanje in naložili dolžnost z željo, da bi tudi v bodočih letih napredovalo podjetje in blaginja vseh članov naše delovne skupnosti.

Čeprav v letu 1966 po uveljavitvi ukrepov gospodarske reforme, še nismo čutili vse ostrine novih razmer, sedaj vedno bolj čutimo, da se bo treba pošteno potruditi za vsak dinar. Trg že zahteva kvalitetnejše izdelke, dočim jih plačuje počasneje kot v prejšnjih letih. Lagodnega gospodarjenja z navidez neusahljivimi sredstvi v rezerviza vsak slučaj, je konec. Treba bo vse bolj delati in se truditi za dobro prodajo izdelkov. Najbolj neposredno, na svoji koži čutimo težave, ko zadnje čase ne dobivamo tako redno plač kot prej. Dobivamo jih z zamudo zato, ker nam naši odjemalci počasi poravnavaajo račune za les in zato, ker sami nimamo dovolj likvidnih denarnih sredstev, na bankah pa ne morejo več dajati toliko kredita kot prejšnja leta. Kje je rešitev?

O tem smo že veliko razpravljali, ugotavljali stanje in vzroke ter naštel ukrepe, ki so potrebni za izboljšanje. Rešitev pa ne bo nagla niti naenkrat prišla, temveč je v dolgoročnem delu in jo bomo dosegali postopoma. Varčevanje pri nabavi in potrošnji materiala, skrbno upravljanje s stroji in vozili (da bo čim manj okvar in stroškov za njihovo odpravo), zmanjšanje zalog potrošnega materiala na nujno potrebno višino, hitrejša proizvodnja in ekspeditivna prodaja, da bi imeli čim manjšo zalogo nedovršene proizvodnje in dobri stiki s kupci (da bi nam čim hitreje poravnali račune) - to so le nekateri nujni ukrepi, katerih ostvaritev je več ali manj zvezana z delom na vsakem delovnem mestu v podjetju.

Naj navedem nekaj podatkov o gospodarjenju v letu 1966!

Gozdno gospodarstvo Novo mesto ubira pri gospodarjenju z gozdovi pot, ki mu jo narekujejo in dovoljujejo razmere v zasebnih in družbenih gozdovih tega področja. Osnovne značilnosti, po katerih se razlikuje od večine gozdnogospodarskih področij v Sloveniji so nizka zaloga lesa na 1 ha (138 m³) ter iz tega izvirajoči majhen prirastek (3,25 m³/ha) in sečni etat (2,5 m³/ha), zlasti pa slaba zastopnost iglavcev v skupni zalogi. Položaj, ki ga ima Gozdno gospodarstvo Novo mesto v slovenskem gozdarstvu nam ilustrirajo tudi tile podatki:

Od skupne površine gozdov v SRS obsega to področje	74.100ha ali
	8,5 %
Od skupne lesne mase gozdov v SRS je na tem področju	7,3 %
V prirastku lesa je področje udeleženo s	7,5 %
pri sečnem etatu pa s	7,4 %
Od skupnih zalog lesa iglavcev jih je na Dolenjskem le	3,8 %

Višina celotnega dohodka pri gozdnih gospodarstvih v Sloveniji je v veliki meri odvisna od deleža iglavcev v skupni lesni masi. Kolikor je le-ta nižji, toliko je nižji tudi letni hektarski donos. Iz analize povprečnih hektarskih dohodkov v letu 1962 je razvidno, da je imelo Gozdno gospodarstvo Novo mesto 26.955 din/ha, večina drugih gospodarstev je imela dohodek višji, najboljša pa od 44.000 - 55.687 din/ha. Podatek velja sicer samo za družbene gozdove in je nekaj let star, toda še vedno dovolj ilustrativen, ker gre za prikaz odnosov, ki se z leti le malo menjajo. Upoštevanje tudi zasebne gozdove bi ugotovili še večje razlike v dohodkih posameznih področij.

Opisane neugodne razmere kličejo po izboljšanju. Povečati je treba lesne zaloge in prirastek ter razmerje med količino iglavcev in listavcev spremeniti v korist prvih. Ta osnovna naloga pa zahteva večja, dolgoroča in neprekinjena vlaganja za osnovanje novih nasadov, vzdrževanje že osnovanih, za nego sestojev, za izgradnjo cest, poti in vlak, gospodarskih stavb, za strokovno izobraževanje in za ustvaritev znosnih življenskih razmer za delavce.

Žal opisane razmere povzročajo nizke dohodke in s tem omejujejo sicer realna prizadevanja za izboljšanje gozdnogospodarskega položaja na Dolenjskem.

Gozdovi, ki so bili močno izkoriščani že dolgo obdobje med obema svetovnjima vojnama in prej, so tudi po zadnji vojni mnogo prispevali za razvoj gospodarstva. Več let so visoke sečnje močno prekoračevale dejanske zmogljivosti gozdov, dočim so gozdno vzgojna dela in druga vlaganja močno zaostajala za potrebami iz dveh razlogov: zaradi pomanjkanja delavcev in zato, ker so bili dohodki gozdarstva zaradi neekonomskih, dirigiranih cen tako majhni, da z njimi ni bilo mogoče pokrivati izdatkov za pospeševanje gozdov. Opisano stanje torej ni nastalo v kratkem, temveč v daljšem razdobju, kakor tudi izboljšanja ne bo mogoče doseči naenkrat, čeprav si ga želimo čimpreje.

I. Vzdrževalna in investicijska vlaganja v gozdove. Izvršena dela v letu 1966 in plan del v letu 1967.

V treh letih po reorganizaciji gozdarstva in njegovi osamosvojitvi je obseg gozdnogojitvenih del postopoma rasel. Da bi zagotovili trajnost donosov gozdov in očuvali tudi vlogo, ki jo imajo gozdovi pri regulaciji vodnega režima, klime, pri zaščiti poljedelskih kultur in zaščiti teh pred razdiralnim delom voda in vetra, je prišla vse bolj do veljave težnja, da se vlaganja v gozdove spravijo v pravi odnos proti izkoriščanju gozdov. Ureditveni načrti, ki so narejeni za večino gozdov sicer predvidevajo že vse skozi korelacijo med gojitvijo in izkoriščanjem, toda analize po 10-letni pretečeni ureditveni dobi (od 1954-1963) so pokazale, da smo se sicer zaradi velikega povpraševanja po lesu držali ali celo prekoračevali sečnje, ki so bile planirane, dočim smo plane za gojenje izpolnjevali le v višini 40-60 %.

Izvršitev gozdnogojitvenih del v letu 1966 je doslej najvišja in se je precej približala pravemu odnosu z izkoriščanjem, če bi ne bilo zaostankov iz prejšnjih let.

Poglejmo nekaj številke o opravljenih gozdnogojitvenih delih:

Pogozdovanje	253 ha		
Nega gozdov	2.268 ha	od tega	obžetve 987 ha
			čiščenje 914 ha
			redčenje 263 ha
			rešev.igl. 104 ha
Osnovanje int.nas.	330 ha		
Urejanje gozdov	66,6 milj.S	din	

V lastnih drevesnicah smo leta 1966 vzgojili 975.000 sadik. Ob koncu leta pa smo imeli zalogo nezrelih sadik 4,300.000 kom.

Plan za snovanje intenzivnih nasadov v letu 1967 smo postavili v dveh varijantah. Po eni varijanti predvidevamo večji obseg, v kolikor bo uresničeno že dolgo obetano poslovno tehnično sodelovanje med vsemi gozdnimi gospodarstvi v SRS ter med podjetji za mehanično in kemično predelavo lesa. Po programu naj bi vsa naštetá podjetja prispevali v skupni fond iz katerega bi se kreditirala področja, ki imajo primerna rastišča, toda ne dovolj lastnih sredstev. 20 % prispevek je zagotovljen tudi v republiškem proračunu. Samo na področju novomeške občine je po programu predvideno osnovanje intenzivnih nasadov na približno 4500 ha. Pri pogozditvi 300 ha letno, bi akcija trajala 15 let, razmerje med iglavci in listavci pa bi spremenilo v korist prvih, tako da bi se po površini že skoro izenačili z listavci (igl. 49 : list. 51). Če bi bilo podjetje odvisno v letu 1967 le od lastnih sredstev, bi ne imelo možnosti povečevati obsega gozdnogojitvenih del, ker je nujno potrebno obnoviti kamionski park, ki je izrabljen in zahteva preveč dragih popravil, ter nabaviti vsaj najnujnejše gradbene stroje.

II. Plan sečnje v družbenih gozdovih je bil prekoračen v celoti za 16 %, več pri listavcih in manj pri iglavcih, sečnja v zasebnih gozdovih pa je bila izvršena v okviru plana, pri čemer ni bila dosežena planirana blagovna proizvodnja v zasebnih gozdovih. Le-ta se je v zadnjih dveh

letih občutno znižala (za preko 10.000 m³ na vsem GG), iz česar sklepamo, da je močno narastla domača poraba predvsem iglavcev za gradnjo stanovanjskih in gospodarskih poslopij.

Pri sečnji delavci uporabljajo samo še motorne žage, tako da je ta faza dela že v celoti mehanizirana. Pri spravilu lesa nam je dosedaj stroje uspelo uporabiti le v malenkostni meri (2 %). Za prevoz lesa nam služijo lastni kamioni in prav malo najeti tuji (podjetja ali privatniki). Zaradi težko prehodnega kraškega terena in pa zaradi pomanjkanja ustreznih traktorjev, žičnic in vitlov pri mehanizaciji spravila le počasi napredujemo in nas prav tu čakajo še zahtevne naloge.

III. investicije za tehnično opremljenost.

Podjetje ima lastni gradbeni obrat, ki je leta 1966 zgradil 10 km novih kamionskih cest, rekonstruiranih cest pa 3 km. Podjetje je manjše zneske prispevalo tudi nekaterim krajevnim skupnostim za popravilo vaških poti. Letos bo gradbeni obrat zopet gradil nove ceste. Tempo izgradnje cestnega omrežja je počasen zaradi pomanjkanja denarja. Sedanja gostota cest predstavlja komaj slabo tretjino gostote, ki zagotavlja najcenejše spravilo in prevoz lesa. Pri gradnji cest šele zadnjih nekaj let uporabljamo stroje (buldožer, valjar, drobilec, kompresorje), letos pa bo obrat svojo mehanizacijo še nekoliko spopolnil. Zgrajen je bil en stanovanjski blok, pred dograditvijo pa je tudi majhen žagarski obrat v Pogancih.

IV. Glede strokovne izobraženosti delavcev se je v zadnjih letih premaknilo na bolje. Še največ je neustrezno izobraženih med revirnimi gozdarji, ki bi morali imeti srednjo strokovno šolo. Potreba po gozdarskih inženirjih bo pokrita, ko bodo čez leto ali dve doštudirali štipendisti. Povečalo se je tudi število zaposlenih s srednjo ekonomsko šolo. Poleg štipendistov, dijakov, 17 po številu, študira na srednjih šolah 20, na višjih in visokih šolah pa 12 delavcev, ki so v rednem delovnem razmerju in jim podjetje v celoti krije šolnino. Za gozdne delavce prirejamo od časa do časa krajše tečaje, na katerih jih predvsem navajamo na uporabo motornih žag in seznanjamo z ukrepi za varstvo pri delu.

Ni dvoma, da nivo izobraženosti v podjetju vpliva na uspešnost gospodarjenja. Smatram, pa tudi vi ste lahko iz sicer skromnih podatkov, ki sem jih pravkar navedel, uvideli, da podjetje v zadovoljivi meri podpira in priporoča izobraževanje. Ob tej priliki bi rad posebej izrazil veselje, da se je nekaj naših revirnih gozdarjev lotilo študija na gozdarski srednji šoli, ki smo jo s pomočjo Postojnske srednje gozdarske šole in Zavoda za izobraževanje organizirali v Novem mestu. Posebno razveseljivo je, da nam iz šole poročajo o razmeroma dobrih uspehih na izpitih. Ti tovariši so še posebej vredni priznanja, ker se uče v težkih razmerah in ob zahtevnem delu v poklicu, na terenu, oddaljeni od šole. Škoda, da se za študij ni odločilo še več tovarišev, posebno tistih, ki so pri delu vestni in imajo veselje do gozdarstva.

Vkljub temu, da občasno s seminarji in kratkimi tečaji izobražujemo delavce na delovnem mestu, pa s tem ne moremo biti zadovoljni. Tako izobraževanje je prepovršno in ne more dati delavcu vsega, kar bi mu utegnilo koristiti pri vse bolj zahtevnem delu. To so v drugih deželah uvideli že pred nami in zato ni čudno, da je tam več šol za delavce kot za ostale stopnje izobrazbe. Pri nas je komaj pred kratkim začela poslovati šola za gozdne delavce v Postojni. Imeli smo najboljši namen poslati nekaj delavcev in jim nuditi še kar ugodne materialne pogoje. Odziva pa na žalost ni bilo. In vendar, kaj naj bi delavec pridobil v šoli? Naučil naj bi se najboljše tehnike dela, izbire ustreznega orodja in vzdrževanja (orodja), spoznal bi se z ukrepi in sredstvi za varnost pri delu, naučil bi se racionalno izkoriščati in ohranjati svoje delovne sposobnosti in seznanjal bi se s pravicami in dolžnostmi, ki jih ima kot samoupravljalca. Pri tem ne gre samo za koristi podjetja, čeprav pričakujemo tudi to, temveč za korist delavca samega. Z manjših trudom naj bi dosegel enak ali celo večji uspeh in večji osebni dohodek. Zato bomo morali vztrajati na izobraževanju delavcev, če bomo hoteli napredovati.

V. Odnosi z zasebnimi lastniki gozdov so urejeni s pravilnikom o pravicah in dolžnostih lastnikov gozdov. Kmetje sodelujejo v upravljanju v svetih lastnikov gozdov pri gozdnih obratih, v obratnih delavskih svetih in v centralnem delavskem svetu. Zanimajo se za gospodarjenje z gozdovi, za

pogozdovanje in druga negovalna dela, predvsem pa za odkupne cene ter radi sodelujejo pri gradnji vaških poti, tam kjer gozdno gospodarstvo nameni svoj prispevek. Kmetje opravijo večji del sečnje sami, dočim prevoz lesa po cestah v večji meri prepuščajo gozdnemu gospodarstvu. Pri gozdnogojitvenih delih je zaposlena kmečka mladina v začasnem delovnem razmerju.

VI. Odnosi z odjemalci lesa. Najmočnejši potrošniki tehničnega lesa s tega področja so lesno industrijska podjetja Novoles, Zora in Lepis, ki prevzamejo letno okrog 30.000 m³ žagarske hlodovine iglavcev in listavcev ter okrog 5.000 m³ hlodovine za luščenje. Z imenovanimi lesno industrijskim podjetji smo v stalnem kontaktu in dobro sodelujemo. Težava je v tem, ker gozdno gospodarstvo ne more posekati toliko hlodovine, kolikor bi jo zmogle predelati zgrajene žagarske in luščilne kapacitete ter od časa do časa zaradi neenakomernosti dobav hlodovine, do česar pride zaradi odvisnosti gozdarske proizvodnje od vremenskih razmer. Poleg naštetih podjetij dobavljamo manjše količine hlodovine tudi gradbenemu podjetju Pionir. Le manjši del hlodovine oddamo industriji izven našega področja (predvsem listavcev). Celulozni in jamski les, prage ter drugi tehnični les oddajamo potrošnikom izven območja GG.

V izvoz je gozdno gospodarstvo oddalo leta 1966 lesa v vrednosti 195 milj. S din. (železniški pragi, kretniški les in drva), kar je v primerjavi z letom 1965, ko smo izvozili za 159 milj. S din, povečanje za 22 %.

Zaključek

Na enem prejšnjih zasedanj delavskega sveta smo razpravljali o zaključnem računu podjetja za leto 1966, ga sprejeli in potrdili, zato bom sedaj ponovil le nekatere bistvene podatke, ki nam govore o obsegu in uspešnosti poslovanja Gozdnega gospodarstva. Navajam številke zaokrožene na milijone.

Celotni dohodek je znašal 3,322.000,000 S din, kar je v primerjavi z letom 1965 (2.659.000.000) povečanje za 25 %. Ta dohodek smo realizirali z izkoriščanjem gozdov in prodajo gozdnih sortimentov v višini 2.455.000.000 S din, z gozdnogojitveno dejavnostjo 369 milj. S din, z gradnjami 157 milj. in ostalo dejavnostjo 248 milj. (Izkoriščanje 76 %, gojenje 11 %, gradnje 5 %, ostalo 8 %.)

Materialni stroški so leta 1966 zrasli za 26 % in sicer od 1,098.000.000 S din na 1,380.000.000 S din. Porast stroškov je nekoliko večji, kot porast celotnega dohodka. Neto dohodek leta 1966 je bil za 9 % višji kot prejšnje leto in sicer 1,260.000.000 S din, osebni dohodki pa so se povečali za 12 %, t.j. na 1,159.000.000 S din.

Delež podjetja v neto produktu je porastel od 69,9 % na 75,0 %, delež skupnosti pa je nasprotno toliko upadel.

Povprečno število zaposlenih je bilo leta 1966 skoro isto kot prejšnje leto (leta 1965 - 808, leta 1966 - 804). Izplačani povprečni mesečni neto dohodki na 1 delavca so bili 71.624 S din (všteti niso terenski dodatki) proti 62.489 S din leta 1965.

Za investicije in pospeševanje gozdov smo porabili 650 milj. t.j. 25 % več kot prejšnja leta. Od skupnih 650 milj. smo izdali za opremo 53 milj., za gradbene objekte (ceste, logarnica Padež, žaga Poganci) 121 milj., za gozdno gojitvena dela 369 milj., za urejanja gozdov in projektiranje 66 milj., ter za gradnjo stanovanj 41 milj. Poleg tega smo izdali še za popravila poti v zasebnih gozdovih okrog 10 milj. S din.

Na račun biološke amortizacije smo odvajali po 1 m³ v državnem sektorju 3400 S din, v zasebnem 2800 S din in jo zbrali skupaj 468 milijonov.

Od vseh pravkar omenjenih številok bom ponovil le dve: Celotni dohodek je bil v letu 1966 večji za 25 % od prejšnjega leta, neto dohodek pa le za 9 %, kar pomeni, da stroški rastejo hitreje kot dohodki. To nam mora seveda biti resen opomin za čim boljše gospodarjenje.

V kratkem prikazu o stanju v podjetju vam ne morem podati popolne slike. To naj velja le kot uvod v vaše novo delo. Kot člani delavskega sveta boste odslej še bolj z zanimanjem sledili razvoju podjetja in ga spoznavali.

Naj z nekaj besedami povem kakšne cilje, poleg že omenjenih, bo podjetje zasledovalo v letošnjem in bodočih letih:

- z gozdnovzgojnimi in negovalnimi deli izboljševati gozdove,
- z vnašanjem iglavcev v listnate sestoje in s snovanjem nasadov iglavcev spreminjati strukturo sestojev in povečevati delež iglavcev in s tem povečati zaloge in prirastek,
- nadaljevati z izgradnjo gozdnega cestnega omrežja,
- opremljati se s stroji za gradnjo cest in za spravilo lesa,
- izboljševati življenske in delovne razmere gozdnim delavcem, da bi zagotovili njihovo stalnost in njihovo delovno sposobnost čim dalj,
- posvečevati dovolj pozornosti varnosti pri delu,
- z izobraževanjem že zaposlenih in s štipendiranjem zvišati nivo splošne in strokovne izobrazbe,
- izgrajevati samoupravne organe tako, da bodo v največji meri sposobni iskati rešitve koristne za podjetje in vse zaposlene,
- z ustrezno organizacijo povečevati učinek delavcev,
- izgraditi čim učinkovitejši pravilnik o nagrajevanju delavcev,
- doseči še boljše sodelovanje z zasebnimi lastniki gozdov pri izkoriščanju in pri gozdnogojitvenih delih.

Ob koncu vas prosim, da s prizadevnostjo delujete kot člani delavskega sveta, da bi zastavljene cilje z združenimi močmi čim uspešneje dosegali.

Ing. Janez Penca

xXx

NEKATERA KADROVSKA VPRAŠANJA

Že večkrat smo razpravljali o kadrovskih vprašanjih na delavskem svetu, upravnem odboru, strokovnem kolegiju, pa vendar je o zadevi ponovno razpravljajal delavski svet. Problematika je zelo interesantna, saj nas loči le še tri leta, ko naj bi po poslovniku bili razporejeni na delovna mesta delavci, ki bodo zadovoljevali zahtevam poslovnika. Zadeva je toliko pomembnejša, ker je pri gozdnem gospodarstvu zaposlenih nekaj ljudi, ki po izjavi odgovornih delavcev na obratu zadovoljujejo delovno mesto, nimajo pa predpisane strokovne izobrazbe. Še posebno pride taka razprava do izraza, ko poda na primer inženir takole mnenje: "Rajši delam z delavcem, čeprav nima v žepu diplome (gozdarskega tehnika), kot pa s tistim, ki predpisano diplomu ima, ni pa za delo usposobljen". Če je temu tako, potem se mi zdi, da moramo odpreti po tem vprašanju razpravo, da bomo tisti, ki se ukvarjamo s kadrovanjem, glede tega na čistem.

Na seji delavskega sveta je bilo ugotovljeno, da strokovna izobrazba usposobi delavca za delo na določenem delovnem mestu. Vendar ne smemo zanemariti tega, da lahko nekdo, ki je končal srednjo šolo bolje uveljavi svoje delovne sposobnosti na enakem delovnem mestu, kot tisti, ki je končal višjo šolo. Tega ne gre posplošiti, vendar tako je in tega praksa ne zanika. Kdo odgovarja in kdo ne odgovarja za delo na določenem delovnem mestu pa naj oceni delovni kolektiv. Ker so možnosti, da tudi delovni kolektiv sodi pristransko sem mnenja, da lahko poda mnenje ali posamezni delavec še lahko opravlja neko delo, strokovni kolegij. Mislim, da s predpisom določimo strokovno izobrazbo za določeno delovno mesto samo zaradi tega, ker nismo sposobni, ali pa nočemo realno oceniti delo posameznega delavca, ki dela na delovnem mestu. Imamo primer, ko delavec opravlja delo revirnega gozdarja, pa nima srednje gozdarske šole, mnogo bolje kot gozdar z zahtevano šolo. Ponovno moram reči, da zadeve ne gre posploševati in raztegovati. To so v glavnem izjeme, toda, ker gre za ljudi, pa čeprav le za posameznike, je potrebno o tem več razprave.

Poslovník, ki ga je sprejel delavski svet in v katerem je predpisana minimalna strokovna izobrazba, ima za posledico, da se je v določene šole vpisalo 21 delavcev. Na drugi strani

pa je ta predpis vplival negativno na celo vrsto sposobnih delavcev, ki so doslej in verjetno bodo tudi v bodoče, v redu izvrševali naloge na delovnem mestu. Kolektiv, ki zaposluje 19 inženirjev, 42 tehnikov in 30 ekonomistov že lahko poda oceno, ali posamezni delavec v redu in pravočasno izvršuje postavljene naloge, ali ne.

Prepričan sem, da je imel član delavskega sveta prav, ko je na seji rekel, da naj bo merilo za razporeditev delavca na neko delo splošna usposobljenost delavca. To splošno usposobljenost pa navadno pogojuje strokovna izobrazba.

Menim, da imajo posamezniki cilj zasesti strokovno odgovornejše delovno mesto samo zaradi večjih osebnih dohodkov (za čast jim ne gre), odgovornosti za slabo opravljeno delo na odgovornejšem delovnem mestu pa ni. Če bi bil pogoj odgovornosti strokovnost, se ne bi nikoli in nikdar posamezni delavci, ni niso dovolj strokovno usposobljeni, zanimali za taka delovna mesta.

V tem članku sem^{se} sicer oddaljil od misli, ki sem jo začel glede na razpravo na delavskem svetu, vendar menim, da je to potrebno že zaradi tega, ker bo interes delavcev za razporeditev na odgovornejša delovna mesta ne samo tistih, ki imajo nižjo strokovno izobrazbo, pač pa tudi tistih, ki jim izobrazba to omogoča. Do leta 1970 bo delalo na gozdnem gospodarstvu 28 gozdarskih inženirjev, 46 gozdarskih tehnikov ter 45 ekonomistov z visoko, višjo in srednjo šolo. To je skoraj toliko, kolikor je delovnih mest, za katere se zahteva visoka, višja in srednja izobrazba.

Franc Markovič

xXx

NOVI ODBORNIKI OBČINSKIH SKUPŠČIN

Na volitvah za odbornike občinskih skupščin smo gozdarji izvolili Mehle ing. Konrada, referenta za izkoriščanje gozdov pri Gozdnem obratu Novo mesto v Skupščino občine Novo mesto in Bukovec Janeza, revirnega gozdarja pri Gozdnem obratu Trebnje v Skupščino občine Trebnje.

xXx

KRATKE NOVICE

V prvih štirih mesecih ni delalo zaradi bolezni, neopravičenih in opravičenih izostankov 48 delavcev. Kakšna rezerva!

Razni kupci nam dolgujejo 384 milijonov starih din. Slabi plačniki, pa vendar dobri prijatelji.

30. aprila je delalo pri Gozdnem gospodarstvu 740 delavcev. Število zaposlenih v primerjavi z lanskim letom pada.

Povprečno izdelava vsak delavec pri izkoriščanju gozdov 3,4 m³ gozdnih sortimentov. Produktivnost rahlo raste.

Razne šole, večerne, dopisne in redne obiskuje 36 delavcev Gozdnega gospodarstva. Lepa prizadevnost.

V letošnjem letu (podatki so za 4 mesece) je bilo izplačanih 192 milijonov osebnih dohodkov, 22 milijonov terenskih dodatkov, 3,2 milijona kilometrin in 3,3 milijona dnevnic. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega znaša 642,00 N din. Za malo dela, malo plačila.

Žaga Poganci že obratuje, čeprav ni bilo slavnostne otvoritve.

V štirih mesecih smo odkupili od lastnikov gozdov 29.000 m³ raznih lesnih sortimentov.

Od 1. januarja do 30. aprila 1967 smo posekali lesa 95 % od planirane količine za 4 mesecev, v odnosu na isto obdobje lanskega leta pa 80 %. Posek je manjši zaradi spremenjene dinamike plana (prenos na jesensko sečno sezono).

"ZASTAVA" VČERAJ, DANES IN JUTRI

Zastava je 160 ha velik gozd SLP, ki leži v ravninskem delu Bele krajine in spada v revir Črnomelj.

Za boljšo predstavbo razmer, v katerih se danes nahaja Zastava, moramo poseči malo nazaj v ranjko Avstro-Ogrsko. Ni težko uganiti, kako je prišlo do imenovanja tega predela. V neki manjši praski, v času turških vpadov, so hrabri branilci Črnomlja zasledovali turške napadalce in jih na posled, po pripovedovanju domačinov, posekali do zadnjega. Kot trofeja jim je ostala zastava polmeseca in tako so ta predel krstili za Zastavo. Lastniki teh gozdov so bili grofje z graščine v Gradacu. Po propadu fevdalnega reda so zaradi raznih dolgov gozdove razprodali lesnim veletrgovcem, ti pa so jih prepodajali in leta 1925-26 posekali na golo. Sečnja je trajala 2 leti, za transport lesa pa so zgradili celo gozdno železnico z več odcepi.

Sedanju gozd je zaraščal predvsem hrast dob, beli gaber in razmetane skupine smreke in jelke. Po sečnji se je cela površina lepo pomladila in tvori sedaj enodoben sestoj starosti okrog 40 let.

Zastava leži le 5 km zračne razdalje od Črnomlja, na nadmorski višini 140 do 220 m. Greben jo loči v dva dela, ki imata ekspozicijo vzhod-zahod. Tla so globoka, ilovnata in bogata na hranilnih snoveh. Podlaga je apnenec, kar se kaže na vrtačastem reliefu tal. Sedanji sestoj zaraščajo od listavcev predvsem hrast dob, beli gaber, lipa, kostanji in ostali plemeniti listavci. Od iglavcev pa smreka in jelka. Najdejo se tudi posamezna drevesa zelenega bora in macesna, ki sta bila posajena že pred 50 leti.

Kakor po vsej Beli krajini se tudi tu povsod pojavlja zelo lep jelkov podmladek. Ta naravni proces se je izkoristil pred 10 leti, ko je bil podsajen večji del površine pod gabrom. Zaradi premajhne nega pa je setev (na krpice) uspela samo deloma. Zato se je pred tremi leti pristopilo k poseku podmerskega gabra, ki je podsetev močno zasenčeval. Sečnja (nakazila drv) so izvedli meščani Črnomlja. Za drva je vlada lo veliko povpraševanje in kmalu so se površine posejane z jelko rahlo odprle. Tako je bilo do danes presvetljenih že približno 35 ha. Sečnja, ki so jo opravili zasebniki, se je dobro izkazala, saj je bila opravljena bolje kot bi jo izvedli naši delavci. Dosti boljši pa je bil tudi finančni

izkupiček, kar je v današnjih časih še posebej važno. Na isti način se je reševal tudi naravni podmladek, le da se je tu sekalo malo intenzivneje.

Že leta 1963 se je s posekom gabra v delu 27. oddelka odprl nasad s ciljem, da se izboljša listnata struktura gozda. Nasad se je od prvotnega enega hektarja povečal na 6.50 ha. Le zeleni bor posajen že leta 1963 je bil sajen klasično, kasnejša leta pa se je sadilo kakor na drugih intenzivnih nasadih.

Zaradi pestrosti se je sadilo skupinsko več drevnih vrst in sicer: zeleni bor, smreka, macesen, duglazija in jesen, vsak na svojem optimalnem rastišču. Startno je bilo gnojeno samo sadikam smreke, macesna, ostalim vrstam pa se zaradi nevarnosti pozebe ni gnojilo. Čeprav je prišla zelena duglazija že iz drevsnice poškodovana po mrazu, je zelo lepo obnovila vrhove, kar kaže, da bo jo bilo treba na takih rastiščih še razširiti. Sploh se je pokazala na tem terenu kot najprimernejša za vnašanje med nadstojne listavce, ker tudi v večji senci lepo uspeva.

Negovalna dela na nasadu so bila redno izvajana, včasih tudi dvakrat zaradi izredno bujnega plevela in gabrovega mladja. Zaradi hitre rasti sta zeleni bor in macesen že izven nevarnosti. Zdravstveno stanje nasada je zadovoljivo. Do sedaj se je našel le en sam primer ek zelenega bora napaden po mehurjevki. Drugi škodljivci so manj pomembni, ker samo zmanjšajo letni prirastek. Edino bela gniloba na zelenem boru utegne postati nevarna, posebno v bližini otoka starejših smrek sredi nasada. Izgleda, da zelenemu boru ne odgovarjajo preveč taka tla.

Ko smo osnovali nasad je razen gabra ostalo še razmeroma dosti, sicer zelo lepega in visokega drevja. Zastopana sta bila tu v največji meri hrast dob in lipa, ki pa se nista izkazala, saj je pognalo zelo dosti adventivnih poganjkov, tako, da smo bili prisiljeni ta sloj, razen redkih izjem, posekati. Pričakovala se je večja škoda ob poseku in izvozu. Vendar se to ni zgodilo, saj se je sekalo pozimi, spravilo pa je bilo izvedeno previdno.

Lani pozno v jeseni, smo na pobudo ing. Petriča v rahlo prereditvenih delih gozda pričeli s podsadnjo jelke. Podsadili smo 7000 kom sadik, kar ustreza pri zelo gosti sadnji

l ha površine. Pri letošnjem pregledu uspeha sem ocenil 20 % izpada. Jelka je bila kopana iz naravnega mladja, ki je rasel pod gostim gabrovim panjevcem. Izkop je bil zaradi izredno močno prekoreninjenih tal zelo otežkočen. Sadike so bile kljub previdnemu izkopu poškodovane in tako ni čudno, da je do izpada prišlo.

Letos spomladi pa smo bili previdnejši. Sadike smo kopali pod gostim sestojem odrasle jelke iz surovega humusa, tako da so ostale koreninice nepoškodovane. Uspeh se že kaže, saj vseh 7900 kom^{po} sajenih sadik zelo lepo raste.

Zaradi primerne rastišča za jelko in dobrega uspeha pri sadnji bomo v naslednjih letih s podsadnjo nadaljevali, predvsem tam, kjer so sedaj rastoči plemeniti listavci redki ali pa jih ni. Zaradi uspeha pri sadnji pa bi bila lahko leta redkejša, posebno tam, kjer je nadstojni sestoj gost, ker bi sicer ta pri poseku in spravi hudo poškodoval podsajeno jelko.

Tako bo končni cilj vseh gozdnogojitvenih del na Zastavi gozd hrasta doba z jelko, ki pa bo v naslednji obhodnji prevladala nad listavci in jih potisnila s sedanjega prvega na zadnje mesto.

Jože Svetličič

xXx

ODGOVORNOST IN SAMOUPRAVLJANJE

Prisostvoval sem simpoziju, ki je na Bledu v času od 19. do 22. aprila razpravljala o odgovornosti. Pregranih je bilo 33 referatov, ki so obravnavali tematiko o odgovornosti posameznih osebnosti in kolektivnih organov in to organov upravljanja ter strokovnih kolegijev.

V večini referatov je bila izrečena misel, da v naši socialistični družbi precej zanemarjamo sistem odgovornosti. Ta pomanjkljivost nam omogoča že sam pravni sistem, saj delovne organizacije lahko posledice svojih odločitev prevajajo na družbo, posameznik v delovnem kolektivu pa na delovno skupnost. Skratka odgovornega za posledice ali ni ali pa ga je težko za odgovornost obremeniti.

Kaj bi bilo potrebno storiti v naši družbeni praksi, da bi bila interes in odgovornost ustrezna? Referenti so različnega mnenja, vendar lahko povzamem nekatere misli, katerih uvedba nakazuje ureditev tega proglema. Če izključimo zavest, ki naj bi bila pogoj za pošteno delo, nam torej ostanejo samo sankcije proti vsem tistim, ki na kakršen koli način neodgovorno ravnaajo. Sankcije v glavnem delimo v dve skupini: kršitev delovnih dolžnosti in povrnitev škode, ki jo delavec povzroči delovni organizaciji. Delavcu je za kršitev delovne dolžnosti izrečen ukrep, opomin, javni opomin in zadnji opomin. Navedene kazni so moralnega značaja, ki pa navadno ne učinkujejo dovolj. Ukrep izključitve je materialnega značaja, pri katerem je lahko prizadeta delavčeva eksistenca. Zaradi tega se tak ukrep izreče le za hujše kršitve delovne dolžnosti, ki pa morajo biti navedene v samoupravnem aktu. Povračilo povzročene škode lahko zahtevamo od delavca, če je le to povzročil zaradi velike nepazljivosti. To v praksi izvajamo le pri fizičnih delavcih in to samo za manjše zneske, ker večjih pač ne bi mogli izterjati. Kaj potem ukreniti? Ali direktorjem dati večja pooblastila, ali prodi delavcem (delavci smo vsi od direktorja pa do delavca z najnižjim osebnih dohodkom) uporabiti še druga avtomatizirana sredstva (takojšnja izključitev z dela). To bi prišlo v poštev na primer ko gre za alkoholizem, za pogosto izostajanje z dela, zamujanje dela, ali druge hujše kršitve. V drugem primeru je s pomočjo psiholoških, socioloških in zdravstvenih ukrepov možno vplivati na delavca, da odpravi svoj negativen odnos do dela.

Nekateri se zavzemajo za boljši sistem nagrajevanja. Graditev tega sistema naj bi odpravila ali pa vsaj zmanjšala neodgovornost. Pridni delavci namreč, katerih rezultati dela (fizičnega in umskega), so veliki, ne dobe priznanja, oziroma nadomestila v obliki osebnega dohodka.

Torej je sistem nagrajevanja eden od osnovnih faktorjev za prevzem odgovornosti. Po pogledjmo. Ali lahko zahtevamo od upravitelja gozdnega obrata, da odgovarja za vse nepravilnosti, ki se porajajo na obratu, če je na plačilni listi deseti po vrsti? Nikakor ne! Saj je glede odgovornosti na prvem mestu, v osebnem dohodku pa na desetem. In ker ima plačo nižjo kot delavci, ki delajo na manj odgovornih delovnih mestih, mu kolektiv napake pogleda skozi prste. Prav zaradi tega pri nas ni prave odgovornosti.

Veliko razpravljamo tudi o poslovniku, češ da je potrebna za določeno delovno mesto določena izobrazba. Malokrat pa se vprašamo, ali bo delavec sposoben prevzeti odgovornost nase na tem delovnem mestu. Delavcu, ki kandidira za tako delovno mesto moramo povedati, da prevzame nase vso odgovornost za pravilno vodenje podjetja, delovne enote, revirja, delovne skupine ali pa pravilno opravljanje dela na svojem delovnem mestu. Če bomo iskali za delovno mesto delavca, ki je pripravljen prevzeti nase vso odgovornost in ga z ozirom na težino odgovornosti tudi primerno nagradili, za nepravilnosti pa primerno ukrepali proti njemu (zmanjšani osebni dohodek, ker ga ni zaslužil; merila je treba izdelati) in psihološko vplivali nanj, da poda odstavko na delovno mesto, če je nastopila večja katastrofa (smretne nesreče pri delu, večja materialna škoda, itd), bo verjetno težko najti delavca za tako odgovorno delo. Za tako delovno mesto se bodo zanimali le kandidati, ki so sposobni in ki so strokovno dobro podkovani.

Na simpoziju je bilo veliko govora tudi o interesu delavcev za dolgoročne odločitve. To velja še posebno za nas, ko vlagamo v objekte, ki bodo dali rezultate šele čez 40 ali 50 let. Mi se čutimo moralno in politično odgovorni, da vložimo del sredstev za osnovanje novih gozdnih površin (gre za precejšnje voste), čeprav naša zakonodaja prepušča odločanje o tem, koliko bomo porabili, delovnemu kolektivu. Se pravi, da bi lahko skrčili obnovo in si denar razdelili. To velja tudi za druga podjetja, predvsem pa za tiste delavce, ki bodo krajši čas še zaposleni. Kaj ukreniti, da to preprečimo? Eni se zavzemajo, da tudi v tem primeru okrepi-mo oblast direktorja in strokovnih služb, drugi pa, da se v upravljanje vmeša družba, delavci izven podjetja in celo javno pravobranilstvo. Težko je pritrditi enemu ali drugemu. Prav pa bi bilo, da bi nekdo le posegel vmes, predvsem takrat, kadar gre za očividno zlorabo, ko si nek kolektiv deli večje osebne dohodke, kot bi jih glede na rezultate osebnega dela lahko zmogel.

Omenil sem direktorja, strokovne službe in vodje delovnih enot. Vsem tem bi bilo treba dati več pristojnosti, s tem pa tudi več odgovornosti. Če jim hočemo dati več pristojnosti potem bi moral biti direktor neke vrste mandatar ki naj določa na podlagi programa (ki ga sprejme delavski svet) poslovno politiko podjetja. To pa bo lahko storil le, če bo lahko vplival na izbor sodelavcev. Direktor naj bi bil vodja strokovnega kolegija, le-ta pa mora odločati o vseh strokovnih problemih.

Zaključek

Simpozij na Bledu je odprl vrsto vprašanj s področja neodgovornosti v naši družbi. Referenti so zagovarjali različna stališča, vendar so vsa v okviru našega družbenega sistema, kjer delavec odloča o vseh vprašanih nadaljnega razvoja proizvodjalnih sil. Simpozij ni bil naperjen proti družbenem upravljanju (očitki so bili podani tudi v tej smeri), pač pa se je iskalo izhoda, kako organizacijo upravljanja še bolj utrditi, vendar pa pri tem ne zanemariti osebne odgovornosti. Nekdo pač mora odgovarjati. Odgovarja pa lahko le strokovno usposobljen delavec na vodilnem mestu, ki je primerno nagrajen. Ta delavec navadno sodeluje ali celo pripravi program, ki ga pozneje potrdi delavski svet. Prav zaradi tega ne bi smeli klicati na odgovornost, če se pokaže, da je program napačen, člane organov upravljanja, ki jih predstavljajo delavci z različnimi izkušnjami, ampak tistega, ki je odgovornost za svoje delo sprejel že ob nastopu dela in je elaborat, načrt, oziroma projekt tudi izdelal.

Franc Markovič

xXx

ZELENI BOR IN MEHURNA RJA

Bela krajina je v Sloveniji dobro znana po značilni slikoviti pokrajini, vinogradih, jurjevanju, gostoljubnosti v NOB, a tudi po svoji revščini. Za ta košček slovenske zemlje ne moremo trditi, da je na visoki stopnji gospodarskega razvoja. Industrije je malo, kmetijstvo pa tudi ni v zavidljivem položaju. Isto lahko tudi rečemo za gozdarstvo. Gozdarja prvenstveno zanima pač to, kar je njegova stroka, torej kakšni so gozdovi. Če bežen pogled v gozdove zasebnega in družbenega sektorja nam pove, kakšno je bilo nekoč gospodarjenje z njimi. Nenačrtno gospodarjenje in prekomerno izkoriščanje gozdov predvsem v zasebnem sektorju, je vzrok, da je v Beli krajini danes toliko neproduktivnih površin - degradiranih gozdov, grmišč in steljnikov. Ker je slednjih največ, so ravno ti steljniki za gozdarja-gojitelja zelo interesantno področje dela, saj se je hote postavilo vprašanje, kako te nepridruktivne površine privedi do visoko produktivnih gozdov.

Začetek premene steljnikov v gozdove sega v leto 1960-61. Osnovan je bil intenzivni nasad Planina-čkrilj, leto kasneje pa plantaža Mlake, ki danes obsega 120 ha površine. V naslednjih letih se je premena steljnikov nadaljevala, vendar se niso več osnovala plantaže, temveč intenzivni nasadi. Izdelan je tudi elaborat "Preme-na belokranjskih steljnikov v gozdove", ki vsebuje strokovne opise vseh steljniških površin ter načine premene.

Značilno za obdobje 1960-66 je forsiranje hitrorastočih iglavcev, zlasti zelenega bora. Ta ameriška drevesna vrsta se je v Beli krajini navidezno kar udomačila, saj so se pokazali zelo dobri uspehi.

V tem času (1960-66) je bilo zasajenih z zelenim borom nad 200 ha površin, reducirana (za nasade 2500 kom po ha in klasično pogozdovanje 4000 kom) površina pa znaša okrog 170 ha. Osnovanih je bilo nekaj večjih objektov (Mlake, Lokve, Bojanci), kjer prevladuje zeleni bor. Starost teh nasadov je različna, vendar bi v povprečju za Mlake znašala 5 let, Lokve 2 in Bojanci 4 leta. Priznati je treba, da je bil zeleni bor na teh objektih deloma sajen kot monokultura, deloma pa primešan drugim drevesnim vrstam. Verjetno se zaradi tega ne bi nihče razburjal. Saj se v tiste komplekse, kjer je bil sajen sam zeleni bor naseljujejo razne listnate drevesne vrste, toda lansko leto se je na Mlakah pojavila mehurjevka (*Cronartium ribicolla*).

Pri spomladanskem pregledu (leta 1966) smo našli na Mlakah le en primer ek okužbe, drugega pa v samem Črnomlju nad železniško postajo v parceli imenovani "Viteški red".

V preteklem letu ni nihče slutil, kakšen bo obseg okužbe v letu 1967. Naj navedem samo skope podatke o pojavu mehurjevke ob spomladanskem pregledu nasadov zelenega bora: Mlake 242 kom (pregledano 1/4 površine), Lokve 180 kom, Tropinek 75 kom, Zastava 7 kom in Bojanci-Kobile 118 kom. Vprašanje je, kako dolgo bodo še obstojali nasadi zelenega bora, če se bo rja širila s tako intenziteto naprej. Toda *Cronartium ribicolla* ni edina, ki napada zeleni bor. Na plantazi Mlake so se pojavili še druge bolezni in škodljivci (*Actinotirium marginatum*, *Pineus strobi*, *Dendrolimus pini*, *Hypoderma brachy sporium*, miši, srnjač in človek) tako, da je zeleni bor resno ogrožen.

Da rešimo to, kar se rešiti da, smo organizirali "lov" za črnim in rdečim ribezom ter kosmuljo. Vse tehnično gozdarsko osebje gozdnega obrata Črnomelj je bilo skoraj teden dni zaposleno z iskanjem ribeza po vaseh in vinogradih. Akcija je le delno uspela, ker ribeza nismo uspeli povsod uničiti. Izdane so bile tudi odločbe o uničenju ali škropljenju ribeza s strani referenta za kmetijstvo pri občinski skupščini Črnomelj, na podlagi zakona o varstvu rastlin. Večina lastnikov ribeza v samem Črnomlju se je odločila za škropljenje, kako se je izvajalo pa bo pokazal pregled ribeza.

Verjetno se bo marsikdo vprašal, kako in na kakšen način je prišlo do okužbe. Direktno ne moremo obtožiti nikogar, krivca ni, obstoja le domneva. Do okužbe je moralo priti v zadnjih letih, kajti starejši sestoji in posamezna drevesa zelenega bora niso bila okužena niti v mladosti, kljub temu, da so bili v Beli krajini celo pravi nasadi črnega ribeza. Torej je domneva v tem, da je v Belo krajino moral priti ali okužen zeleni bor ali črni ribez. Oboje je možno, saj so bile sadike dvoletnega zelenega bora nabavljene tudi drugod, prav tako pa je možno, da je kakšen vnet vrtnar-amater prinesel od kje črni ribez, z njim pa tudi mehurno rjo.

Za konec še nekaj besed. Vemo kaj lahko pričakujemo v naslednjih letih. Storili bomo vse, da preprečimo katastrofo, vendar se za v bodoče resno postavlja vprašanje: zeleni bor - da ali ne?

Ing. Jože Vidervol

PRIPOMBA UREDNIŠTVA

V svojem prispevku je ing. Vidervol opisal kakšna je bila letošnja okužba zelenega bora na območju gozdnega obrata Črnomelj. Z namenom, da bi bila slika o preteči nevarnosti še bolj jasna, naj navedemo nekatere podatke o površinah zelenega bora (reduciranih) in število odkritih okuženih osebkov v letošnji spomladi na posameznih gozdnih obratih.

Gozdni obrat	Red. površ. zel. bora v ha	Okuženi primerki spomladi 1.1967 v kom	Nahajališča
Novo mesto	113	215	Poganci, Sončnik
Straža	33	2	Brezova reber, Žužemberk
Podturn	3	-	-
Črmošnjice	11	1	Srednja vas-odd.92
Črnomelj	172	622	Mlake, Gradac, Lokve, Bojanci, Zastava
Metlika	87	76	Dobravice
Trebnje	37	1.365	Ornuška vas, Straža, Zabukovje, Korita, Bistrica Selo, Mirna

GG skupaj: 456 2.281

Najmočnejša okužba je na GO Trebnje in sicer na nasadu Selska gmajna. Če računamo, da pri pregledu nasadov v spomladanskem času, ko so vidni zumeni mehurji, niso bili samo ti okuženi primerki, je številka še večja.

Za ilustracijo še kratek podatek, koliko zelenega bora smo posadili v zadnjih 3 letih na območju celega GG-ja.

	1964	1965	1966	Skupaj v 3 letih
Skupno posajeno št. sadik v 000 kom	857	1.332	1.914	4.103
Od tega zelenega bora v 000 kom	161	160	131	452
Procent zelenega bora z ozirom na število sadik	19	12	7	11
Površina v ha (2.800 kom/ha povprečno)	58	57	47	162

Iz tabele je razvidno, da je procent udeležbe zelenega bora iz leta v leto manjši in da znaša v treh letih 11 % od skupnega števila posajenih sadik. Z ozirom na okužbo, ki je bila odkrita letos in z ozirom na pričakovanja, da se bo v prihodnjem letu bolezen še razširila, bo kazalo za nekaj let saditev zelenega bora prekiniti, istočasno pa posvetiti vso pozornost uničenju ribeza.

Morda bo bralce, posebno pa gojitelje, zanimalo tudi tole. Na GO Trebnje so našli podobne okužbe (mehurje) tudi na rdečem in črnem boru, posebej pa tudi okužbe na samih iglicah rdečega bora. Okužene primerke so poslali na Gozdarski institut v Ljubljano in dobili odgovor, ki vam ga posredujemo:

1. Črni in rdeči bor iz nasada Selska gmajna, KO Selo-Mirna in rdeči bor iz nasada KO Straža pod vasjo, so okuženi z zajedavsko glivo *Cronartium flaccidum*, ki povzroča rjo na skorji vej in debel borov, ki imajo dve iglici v nožnici. Kot izrazito občutljivi za obolenje so se pokazali rdeči, črni in alepski bor. Bolezen se najraje pojavlja v čistih borovih gozdovih, ki rastejo na suhih in revnih tleh. Na skorji vej in debel se razvijejo spermogoniji in ecidiji, na glavnih gostiteljih pa ležišča poletnih in zimskih spor ter bazidiji. Blavni gostitelji obravnavane zajedavske glive so naslednje zelnote rastline: *Vincetoxicum officinale*, razne vrste roda *Paeonia*, dalje *Nemesia* sp., *Verbena* sp., *Impatiens balsamina*, *Pedicularis palustris* in *Tropaeolum* sp. Zaradi tega je treba pregledati v okolici okuženih nasadov vse rastlinstvo in ugotoviti katera izmed navedenih je glavni gostitelj za glivo *Cronartium flaccidum*. Leto je treba uničiti mehanično ali s herbicidom na bazi 2, 4 D ali MCPA.

Lahko se na omenjenih borih razvija le posebna biološka rasa blive, ki ne potrebuje za svoj razvoj glavnega gostitelja (zelnate rastline), temveč se okužba širi iz bora na bor s pomočjo ecidijev.

Poslani primerki so že stara okužba, kjer je podgobje glive pereniralo v skorji in so se zaradi tega preje razvili novi ecidiji, ki so se začeli odpirati sredi aprila, dočim se pri novih okužbah, ki jih bazidiospore izvrše v začetku pomladi, začnejo tvoriti ecidiji šele v juniju.

Zatiranje bolezni je snako kot za glive *C. ribicola*:
Sekanje in požiganje okuženih borov pred odpiranjem
ecidijev in uničevanje glavnih gostiteljv mehanično
ali s herbicidi, če obstojajo.

Možno je, da je okužila rdeči in črni bor druga biološka
rasa obravnavane glive, ki se imenuje *Cronartium genti-*
aneum, kjer je glavna gostiteljica zelnata rastlina
Bentiana asolepiadea. V vašem primeru sta torej možni
obe biološki rasi glive ali sama gliva *Cronartium fla-*
ccidum. Zato je potrebno, da pregledate okolico okuženih
nasadov rdečega in črnega bora in ugotovite, katere rast-
line rastejo v samem nasadu in v bližnji okolici. Ako
želite, da vam inštitut pri tem pomaga, smo pripravljeni
napraviti poskuse na terenu in ugotoviti, katera gliva
oz. njena biološka rasa povzroča mehurjevko na skorji
rdečih in črnih borov v vaših gozdovih.

2. V iglicah rdečega bora, v nasadu ' KO Čatež, na sever-
nem pobočju od vasi Boljek, se razvija zajedavska gliva
Coleosporium sp. Ta bliva povzročča rjo samo na iglicah
rdečega, črnega in alepskega bora ter rušja. Njene glavne
gostiteljice so tudi zelne rastline, in sicer: *Senecio*
sp., *Tussilago farfara*, *Petasites* spl, *Sonchus* sp.,
Campanula sp., *Inula* sp., *Melampyrum* sp., *Euphrasia* sp.
in *Alectorolophus* sp.

xXx

ŠOLA ZA GOZDNE DELAVCE

Delavski svet in drugi organi, predvsem pa strokovni delavci
morajo začeti resneje proučevati možnosti izboljševanja
strokovnega nivoja vseh gozdnih delavcev, v prvi vrsti pa
gozdnega delavca pri izkoriščanju in gojenju gozdov. Zadevo
moramo obravnavati enotno, zaradi povezanosti del, oziro-
ma razporejanja enih in istih delavcev na različna dela.
Že smo organizirali razne tečaje in seminarje, tako za sploš-
no izobraževanje, kot za usposabljanje na delovnem mestu.
Poznavanje osnovnih delovnih metod, uporaba in negovanje

orodja ter primerno delo s stroji, je plod krajših ali daljših tečajev, oziroma seminarjev. Delavec je na seminarju, če je trajal samo en dan, pridobil precej izkušenj, ki jih je potem s pridom uporabil v praksi. Vendar je to vse premalo. Delavec od nas zahteva, da mu damo še več znanja, da ga naučimo delati tako, da bo na delu dosegel večje delovne rezultate. To pa lahko doseže le s pravilnim pristopom k delu, s precizno pripravljenim orodjem in podrobnim poznavanjem vseh delovnih operacij.

Naloge, ki se postavljajo pred gozdarski strokovni kader - revirne gozdarje, referente, upravitelje in vodje služb na upravi, presegajo okvir možnosti. Revirni gozdar in referent se bosta zaradi drugih del vendar manj ukvarjala z delavci in jih instruirala, oziroma učila. Njihovo delo je vezano na celotno področje, zato ne bosta utegnila priti do delovne skupine tudi po več dni. Če je temu tako, potem bo moral delavec ukrepati samostojno, toča strokovno pravilno. Teoretično in praktično strokovno izobrazbo pa mu lahko da samo šola. Šola bo dala delavcu tudi splošno znanje, da se bo kot upravitelj lahko vključil v krog razgledanih ljudi. Šola mu bo odprla širše poznavanje gozdarske stroke, s čemer bo stroko vzljubil in v marsičem spremenil odnos do svojega dela in gozda.

Iz tega sklepamo, da je sistematično strokovno izobraževanje v redni poklicni šoli za gozdne delavce v Postojni nujno potrebno. Traja dve leti s tem, da je kandidat dvakrat po tri mesece v šoli na teoretičnem in praktičnem pouku, preostali čas pa se pod vodstvom instruktora usposablja na delovnem mestu.

Pri Gozdnem gospodarstvu je zaposlenih, podatke so posredovali gozdni obrati, 238 delavcev, ki pretežno delajo v izkoriščanju in gojenju gozdov. Od tega je 18 delavcev kvalificiranih, 53 polkvalificiranih, ostalih 167 pa nima nobene kvalifikacije. Ti delavci so po večini mlajši in nimajo po našem pravilniku niti pogojev za pridobitev kvalifikacije. Po starosti so nekvalificirani delavci razdeljeni takole: do 25 let starosti - 26 delavcev, od 25 do 30 let starosti - 47 delavcev, nad 30 let starosti pa je 94 delavcev. Delavskemu svetu bomo predlagali, naj bi obiskovali šolo tisti delavci, ki še niso dopolnili 30 let starosti. Povemo naj, da večina teh delavcev nima niti popolne osemletke, zaradi česar je strokovno usposabljanje na tej šoli še toliko pomembnejše.

Poklicna šola za gozdne delavce ima v letošnjem letu tri prve tečaje in sicer januar-marec, april-junij in oktober-december. V prvem tečaju april-junij sta dva delavca našega GG, drugi trije, ki so bili določeni za šolo, pa so pred pričetkom pouka udeležbo odpovedali. Ker začne v jesenskih dneh spet prvi tečaj, moramo že sedaj začeti s pripravami, da se bo tega tečaja udeležilo vsaj pet naših gozdnih delavcev.

Franc Markovič

xXx

PROIZVODNJA KVALITETNIH SADIK V DREVESNICI PODTURN

Lansko leto smo v Podturnu vzgojili sadike smreke nadpovprečnih dimenzij. Njihova povprečna višina je bila 40 - 50 cm, pa tudi več.

Zanimivo je, da so te sadike (sejanke za presajanje smo nabavili v Mengšu) v začetku zelo slabo kazale in smo imele le malo upanja v uspeh. Za presajevanje so bile izredno visoke, večina preko 20 cm. Medtem, ko so imele lepo višino, pa nas je motil njihov habitus. Bile so kakor šibe, tanke in praktično brez vej. Le tu in tam je bil kak poganjek. Vzrok za to je bila nedvomno močno pospešena (nagnana) rast z umetnimi gnojili. Ker drugega sadilnega materiala pač ni bilo na razpolago, smo se odločilo, da jih pikiramo.

Pikirali smo jih spomladi, takoj za tem pa smo jih dognojili z NPK (150 - 200 kg po ha). Pikirali smo ročno v razdalji 15 x 50cm. Ko se je pričela vegetacija je bilo opaziti močan višinski prirastek. Stranski poganjki so napredovali počasneje, a kljub temu so bile sadike še vedno precej šibaste. To je trajalo do zaključka prve vegetacije. Po presledku 14 - 20 dni se je pričel drugi prirastek in smreka se je začela vidno popravljati tako, da v jeseni ob koncu prve vegetacije po presajenju ni bilo nobenega sledu več o šibah iz Mengša. Postale so močne košate sadike, ki bi jih v vsakem primeru lahko z uspehom sadili na terenu, saj so po drevesničarskih normativih za to popolnoma odgovarjale. Za take sadike gre po mojem mnenju v veliki meri

zahvala višini sejank, drugi ravno tako, če že ne močnejši faktorji pa so gnojenje, odlična obdelava zemlje z motornim okopalnikom (frezo) in zalivanju v kolikor je primanjkovalo padavin.

Ob koncu vegetacije, to je v jeseni smo lehe očistili plevela, zemljo pa dobro prerahljali z namenom, da bi spomladi v začetku vegetacije smreka po dognojitvi lahko v polni meri zaužila hranivo, ki smo ji ga dodali. Teh sadik nismo potem več okopavali ročno, apmak samo strojno, ker sem smatral, da plevel, ki smo ga uničevali in zadrževali pri rasti s strojnim okopavanjem, bistveno ne more škoditi smrekam, ki so imele že spomladi pred pričetkom vegetacije v povprečni višini 30-35 cm. Plevel, ki je prerastel sadike smo enostavno populili. Julija meseca smo prenehali z vsako obdelavo zemlje. Le tu in tam smo izpulili kak visok plevel, ki je oviral sadike pri rasti. Jeseni smo jih izkopali in transportirali na teren.

V drugem letu po presajevanju so sadike izredno napredovale tako, da je nastal problem, kako jih izkopati, da ne bi pri tem poškodovali koreninskega sistema, ki je bil razvit sorazmerno z višino sadik. Fosamezne sadike so presegle celo višino 1 m in teh je bilo okoli 3.000 kom.

Pri izkopu sadik smo naleteli na težavo, ki je ne gre podcenjevati. Zaradi velikih korenin je bil izkop počasen in delavke niso dosegle norme. To slabo stran pa odtehtajo druge dobre, ki se pokažejo šele kasneje ko pride sadika na teren. Ker je računati z manj izpada pri pogozdovanju potrebno manj sadik na enoto površine. Če take sadike sadimo na bolj zapleveljenem terenu prištedimo na obžetvah itd. Slišati je bilo pomisleke, češ, da se mogoče na terenu ne bodo tako dobro obnesle, ker so prevelike. Ta strah je verjetno neutemeljen, kar bom skupal dokazati s poskusom.

V topliškem steljniku smo že naredili poizkusno ploskev in v ta namen posadili največje sadike s povprečno višino 75 cm. To ploskev smo razdelili na tri manjše. Eno smo dognojili z NPK = 4 : 14 : 11, drugo z NPK = 15 : 15 : 15, tretjo pa smo pustili nedognojeno. Doza gnojila je bila 10 dkg na sadiko. Kljub bojzani, da bo že v začetku precejšen izpad, lahko poven, da so se vse sadike lepo prijele in normalno odganjajo. Izpada praktično ni. Z dognojevanjem in spremljanjem rezultatov bi rad dokazal, da je strah zaradi velikih sadik neutemeljen in da bodo lepše rastle kakor manjše. To bi moral

biti logični zaključek, saj imajo sadike že^{ob} priliki presajanja na teren bolj močan koreninski sistem, kakor manjše sadike, ki so že nekaj let na terenu.

Dobro bi bilo tudi, če bi v semenišču vzgajali velike kvalitetne sejanke, s katerimi bi po presaditvi lahko že v tretjem letu dobili kvalitetno sadiko sposobno za teren. S tem, ko bi skrajšali proizvodnjo za eno leto, bi se občutno zmanjšali stroški drevesničarske proizvodnje. Dodal bi še to, da se do takih semenk najprej pride pri prosti setvi, kajti pri setvi v vrstice pride preveč sejank na enoto površine in tako druga drugi odvezemajo prostor in hranilne snovi. Sejanke pri setvi v vrstice so navadno veliko slabše kvalitete kot pri prosti setvi.

Jarc Alojz

xXx

ALI VESTE ?

- da plačamo dodatni prispevek za zdravstveno zavarovanje v višini 2,5 % od prejetih osebnih dohodkov samo zato, ker stroški za zdravstveno zavarovanje presegajo določeno povprečje?
- da plačamo 9 milijonov S din zavarovalnine za osnovna sredstva, material in intenzivne nasade?
- da je najbolj priden delavec v sečnji gozdov zaslužil lansko leto povprečno na mesec 119.646 S din? Največ uspeha pri delu je imel Gavranovič Dragan, delavec pri GO Novo mesto.
- da prične s poslovanjem počitniški dom Novigrad 10. junija?
- da žičnica na Rogu prepelje dnevno okrog 50 m³ bukove hlodovine?
- da je treba z delavcem, ki prevzame priložnostno delo (dninarjem) pred prevzemom dela skleniti pogodbo o delu?

- da bodo morali vsi delavci, revirni gozdarji in manipulantlanti opraviti preizkus znanja s področja varstva pri delu?
- da bodo naše drevesnice letos dale 1,700.000 kom sadik za pogozdovanje?

xXx

Nadaljevanje in konec

VRNILI SMO OBISK SLOVAŠKIM LESARJEM

Zgodaj zjutraj 8. septembra smo zapustili Sklene Teplice in krenili na dolgo pot proti domu. Naš edini cilj tega dne je bila Bratislava, glavno mesto Slovaške. Tu je bil za manjšo skupino pripravljen ogled gozdarsko lesnega instituta. Proti pričakovanju smo prispeli tja šele pozno dopoldne. Še kakšna ura je minila predno smo se nastanili v hotelu "Palace" in tako je bilo za ogled že prepozno. Poleg tega pa smo vsi želeli, da bi kakšno uro namenili tudi ogledu mesta. Do tedaj smo se mudili le po manjših krajih.

Čeprav utrujeni, smo hitro odložili prtljago in se porazgubili po mestu. Kot, da bi nas vodila čudežna roka smo se kmalu znašli vsi v ulici, kjer so "Tuzex" prodajalne. To so trgovine, kjer si dobil najrazličnejše stvari samo za posebne "tuzex" bone. Te je izdajala banka le pri menjavi tuje konvertibilne valute. Naše veselje je bilo precejšnje, ko smo v banku ugotovili, da med njo v ČSSR spada tudi naš dinar. Čudno je bilo le to, da je bila na menjalni listi naša država navedena med kapitalističnimi. Ta dober položaj dinarja je verjetno vzpodbudil našega računovodjo Tončka, da je pričel v banki kar naenkrat od kolegov odkupovati nazaj dinarje. Tako je pretopil medu vse svoje KČS krone.

Seveda so se tudi boni dali dobro zamenjati v krone. Tako je večina za navadne krne pokupila jedilne servise po trgovinah. Šele doma smo ugotovili, da so krožniki precej vegasti in da je blago drugovrstno. Popoldan nam je v Bratislavi zelo hitro minil. Zvečer se je marsikdo sprehodil po promenadi ob Donavi, kjer so bile zasidrane velike potniške in tovorne ladje. Po množici mladine se je dalo sklepati, da je obrežje reke pribljubljenost shajališče mladih.

Iz Bratislave nas je drugi dan pot vodila do 80 km oddaljenega Dunaja. Če ne bi bilo zastoja na obmejnem prehodu bi prispeli tja v eni uri. Precej dolgo smo krožili po mestu predno je uspelo šoferju dobiti prazen parkirni prostor. Končno smo parkirali poleg Uranie. Časa za ogled mesta, posebno tako obsežnega in polnega znamenitosti kot je Dunaj, je bilo zelo malo. Vseeno mi je do snih skupaj s kolegi uspelo videti znamenito štefanovo katedralo, opero, iz ptičje perspektive pa še Prater in bližnjo okolico. Peljal sem se namreč na znamenitem velikanskem kolesu, ki kraljuje nad zabavišči v Pratru.

Dunaj smo zapustili prej, kot je bilo prvotno predvideno. Želeli smo priti na obmejni blok že podnevi, kajti od tam nas je čakala še pot na Pohorje. Zato je bil v Gradcu določen le krajši postanek. No, izpadlo pa je čisto drugače. Ob predvideni uri za odhod so ostali 3 sedeži prazni. Hitro smo ugotovili, da ni dveh predstavnikov taksacije z njihovim šefom vřed. Zamuda se je vlekla, njih pa od nikoder. Med njimi je bila tudi Milena in ker ženske ponavadi ne hodijo same okoli smo predvidevali, da se krže skupaj. Najbolj zaskrbljeni so jih pričeli iskati po bližnjih ulicah, obvestili pa smo tudi policijo. Po nekako dveh urah smo zagledali tri samotne postave, kako se počasi bližajo avtobusu. K sreči so bili to naši izgubljeni. Res se je izkazalo, da so se v Gradcu enostavno izgubili. Čudno, zlasti še ker bi doslej neomenjeni že po službeni dolžnosti moral imeti občutek za orientacijo in pravo smer.

Na mejo smo prišli okrog polnoči. Vsak je moral izpolniti carinsko deklaracijo o tem, kaj ima za cariniti. Nekateri so bili pri popisu zelo natančni. Spomnim se nekoga, ki je pri gramofonski plošči v oklepaju pripisal še "Kam hodi veter spat". Vodja potovanja je izjave pobral in kmalu je dobra polovica potnikov morala v carinarnico. Preostali smo v temi in gluhi tišini obsedeli na sedežih. Naenkrat pa zaslišimo z zadnjega konca avtobusa vprašnje: "Kdo ve, kako se reče po Madžarsko zlato?" Že sem začel brskati po spominu, če nisem morda na poti srečal tudi te besede. Toda prehitel me je odgovor: "Kakao". Smeh, ki je sledil je povrnil tudi dobro voljo. Vračati pa so se pričeli tudi tisti s pregleda. Večino so obrali za kakšen tisočak na račun carine.

Da bi si olajšali dolgo pot je bilo predvideno prenočevanje na Pohorju. Vožnja nas je dobro zdelala in tople večerje ter mehke postelje smo bili vsi zelo potrebni. To si lahko

bral vsakemu že na obrazu. K sreči nobeden ni slutil, da je do tega bilo časovno že precej daleč. Čisto na koncu se je namreč pri organizaciji naše ekskurzije malce zataknilo. Nihče namreč ni točno vedel, kje je pravzaprav planinski dom Mariborske tekstilne tovarne. Poleg tega je vse kazalo, da do tja, iz smeri po kateri smo šli, sploh ni prevozne ceste. Seveda je bila glavni krivec za težave naša zamuda, ker je sredi noči na Pohorju težko povpraševati za pot. Tako smo večinoma peš po temi in blatu tavalili po Pohorju do 3. ure zjutraj. Končno je "izvidnica" spredaj le našla pravi dom, kjer so nas k sreči še pričakovali. Kmalu so bile tegobe tega dne pozabljene.

Šele pozno popoldne istega dne smo zaključili v Straži našo ekskurzijo in poslednji udeleženci so se hitro porazgubili po domovih. Še dolgo^{pa} smo razpravljali o vtisih, ki smo jih odnesli iz ekskurzije, zlasti iz prijateljske Slovaške. Marsikdo sedaj vidi te kraje v čisto drugačni luči. O tem, da ima gozdarstvo v ČSSR staro tradicijo smo slutili že od prej. Saj ni bilo malo njihovih gozdarjev, ki so za časa avstroogrske monarhije službovali pri nas in imajo zasluge tudi za naše gozdarstvo. Da pa imajo tudi lepe gozdove, gozdarske in lesnoindustrijske objekte, pa smo se prepričali šele sedaj.

Ing. Klančičar Slavko

xXx

Nadaljevanje in konec

POTOVANJE V SEVERNO ITALIJO

Naš obisk se je hitro nagibal h koncu. Ob zanimivih ogledih nasadov in drevesnic so bili dnevi kratki. Predzadnji dan smo se iz Torina peljali proti severu in si ogledali še mešan 5-letni nasad zelenega bora, macesna in zelene duglazije. Macesen je nekoliko prerastel ostali dve vrsti in, čeprav je bila saditev precej redka, je sedaj nasad že gost. Ker smatrajo, da se redčenje bo ne bi splačalo, bodo le obžagovali veje macesna, da bi sprostili zeleni bor. Nasad so

osnovali na tleh, kjer so opustili vinograde, delno pa na poseki nizkega gozda hrasta in robinije, ki so ju izkrčili in preorali. V nasadu so zasejali lupino in jo prvo in drugo leto zaorali. Naslednji dve leti so zemljišče samo obdelali. Za poizkus so zasadili tudi nekaj križancev pinus exc. - pinus strobus, od katerega si - kot sem že omenil - precej obetajo.

Bili smo nedaleč od jezera Lago Maggiore na italijansko-švicarski meji, pa smo se zato zapeljali tja. V pozni jeseni je bila sicer letoviščarjem znana okolica jezera mirna in mrtva. Obiskovalcev je bilo le malo in človek si je kar težko predstavljal živahni vrvežki tu v sezoni prav gotovo vlada. Od tu smo s pogledi lahko obiskali tudi Švico, kamor seže jezero s svojim severnim delom.

Na poti iz Torina proti Milanu smo si ogledali še zadnji nasad zelenega bora. Po poseku nasada topole na zemljišču, last mestnega vodovoda Torina, ki ima tu vodne zbiralnike, so osnovali nasad zelenega bora. Ravnina je bila primerna za kopanje jam s traktorjem, ki je dnevno skopal 1000 jam. Izkop vsake jame je stal 40 lir, saditev pa 70 lir. Zemljo so rigolali 45 cm globoko in sadili v razdalji 4 x 3 m. Uporabili so velike sadike in čeprav je bila izjemna suša, je znašal izpad le 0,7 %.

V Milano smo prišli pozno popoldne. Po razmestitvi v hotelu, kjer naj bi prenočili, smo vsak na svoje roko odšli na ogled zanimivega mesta. Za Rimom je Milano drugo največje italijansko mesto z okrog 1,5 milijona prebivalcev ter najvažnejši industrijski in prometni center Italije. Premalo je bilo časa, da bi si ogledali številne znamenitosti Milana kot so amfiteater, forum, cesarsko palačo, gledališče iz rimskih časov, nekatere cerkve iz srednjega veka ali Veliko bolnico, ki je bila ustanovljena 1457 in bila prva laična bolnica na svetu. Le od zunaj smo videli znamenito operno hišo La Scala in mogočni arhitektonski spomenik grad (Castello Sforzesco) smo opazovali le v bežnem prehodu preko dvorišča, pa tudi za leta 1386 zgrajeno gotsko katedralo Duomo ni bilo dovolj časa, čeprav bi zanimiva zgradba s prekrasnimi slikarijami na steklenih oknih bila vredna temeljitega ogleda.

Torino je živahen, vendar ga Milano tudi v tem pogledu, po živahnem vrvežu in gostem prometu, prekaša. Trgovina se ponaša z mnogimi lepo opremljenimi lokali z bogato izbiro. Mene je še posebej zanimala mestna podzemna železnica, ki je nova in na nekaj progah že obratuje. Železnica z lepimi vagoni je res paša za oči. Še poseben ponos graditeljem pa so lahko postaje z dohodi, izhodi in podzemnimi halami, v katerih je prostora za pisane kioske. Žal nas je tudi v Milanu čas preganjal. Ostala je želja, da bi ga še lahko kdaj kasneje obiskali in si ga temeljiteje ogledali.

Zadnja postaja našega potovanja po severni Italiji je bil Trst. Kaj naj bi vam povedal o njem? Skoro vsi ste že bili v njem in naš obisk je bil enak vašemu. Tu so nas začeli tiščati dinarji in lire, nekatere tudi druge baže novci in vse te je bilo treba hitro, hitro - mnogokrat ne prav premišljeno - zapraviti za vabljuje predmete najrazličnejše rabe. Tako smo Trsta, če izvzamem trgovske lokale, malo videli in spoznali. Morda ga bomo drugič kaj več - če ste za to.

Naš avtobus toliko, da ni postal premajhen. Koliko blaga se dobi za malo denarja! Je dobro, da smo se lahko zbasali poleg paketov tudi mi.

Vso pot sem se vozil v zadnjem delu avtobusa in če nisem imel razgleda naprej, sem si ogledoval vsaj skozi zadnje okno pokrajino, po kateri smo se vozili. Sedaj je bilo zakrito tudi to, zato sem stegnil vrat in skušal s pogledom naprej mimo šoferja nabrati še zadnjih vtisov z zanimivega potovanja. In kako je bilo ob prehodu preko meje? Saj se gotovo tudi vi spominjate. Fred carino naelektrena tišina, po opravljenem carinjenju pa sproščeno veselje, ki ga ni motila rahla nevolja šestih izbranih potnikov, ki so plačali "pavšal". No - to pa je bila tudi skoro edina grenka kaplja na sicer prijetnem in zanimivem potovanju.

Ja P.

ŽIČNI ŽERJAV HINTEREGGER A2 (H-A2)

V tem sestavku imam namen opisati poleg splošnih stvari o žičnih žerjavih, nekoliko podrobneje tudi žični žerjav H-A2, Težave okrog njegove nabave in težave z njegovim začetnim obratovanjem.

V gozdarski praksi se danes tako med gozdarskimi strokovnjaki, kakor tudi med gozdnimi delavci sliši velikokrat beseda žičnica. Ta izraz pomeni dejansko le splošen naziv za žično transportno napravo. Lahko bi torej rekli, da je žičnica, oziroma žična transportna naprava tista, pri kateri se tovor obesi na jekleno vrv in se nato po vrvi, ki visi v zraku, transportira do namembne postaje, oziroma ceste. Če pa hočemo biti pri žičnih transportnih napravah nekoliko preciznejši, moramo vsako žično transportno napravo imenovati z njenim pravim imenom. Vidimo torej, da imajo žične transportne naprave svoja določena imena, da jih je torej več. Razvrstitev žičnih transportnih naprav bi bila v glavnem naslednja:

1. Preproste žične transportne naprave:

- a) žična drča
- b) spuščalka

2. Nihalke :

- a) navadna nihalka
- b) nihalka s sklenjeno vrvjo
- c) nihalka z vitlom

3. Krožne žičnice:

- a) navadna krožna štirivrvna žičnica
- b) enovrvna žičnica (LASSO CABLE)

4. Žerjavi:

- a) žerjav z enim zaustavljačem
- b) žerjav z dvema zaustavljačema.

Na podlagi navedene razvrstitve vidimo, da se torej šele v 4. grupi žičnih transportnih naprav nahajajo žični žerjavi, torej naprave v katere spada tudi naš žični žerjav H-A2 (Hinteregger A2), kateremu je torej v največji meri tudi posvečen ta sestavek.

In če se sedaj vprašamo, kaj je pravzaprav žerjav, oziroma žični žerjav, (nekateri ga imenujejo tudi gozdni žerjav), bomo odgovorili, da je to izključno motorna žična transportna naprava z uporabo motornega vitla z enim ali z več bobni. Ima eno nesilno vrv. Za žerjav je bistveno, da z vlačilko ali z vlačilko in pobiralko dviga breme s tal proti nosilki in ga nato vlači po nosilki k sebi, ali pa ga spušča po nosilki navzdol proti razkladalni postaji. Pobiranje oziroma dviganje bremen, na katerem koli mestu trase mu omogoča zaustavljač. Z ozirom na to koliko zaustavljačev ima žični žerjav, ločimo žerjave z enim in žerjave z dvema zaustavljačema. Žerjav z enim zaustavljačem je npr. žični žerjav Hinteregger A1, žični žerjav z dvema zaustavljačema pa je npr. žični žerjav KSl (GO Novo mesto) in žični žerjav Hinteregger A2 (GO Podturn. Če smo si torej na podlagi dosedanje razlage na jasnem, kaj pravzaprav naš žični žerjav H-A2 je in kam spada, preidemo lahko na njegov opis in na njegovo samo problematiko.

Sam žični žerjav H-A2 (avstrijske izdelave) je sestavljen iz:

1. Nosilne vrvi (nosilke)
2. Neskončne vlačilne vrvi (vlačilke)
3. Motornega vitla
4. Vozička oziroma mačka z zaustavljačema
5. Razni dodatni material (škripci, smerna in lovila kolesa itd).

Posebnost žičnega žerjava H-A2 je v tem, da ima poleg neskončne vlačilne vrvi še posebno vrv za pobiranje, kar mu omogoča, da je motorni vitelj, ki služi za pogon, vedno v vznožju pobočja. Tako se z njim les lahko spušča ali privlači in na isti liniji lahko premaguje celo protivzpone. Nosilnost mu je 2 tone, s posebno dodatno napravo pa tudi več. Sam voziček z zaustavljačema tehta 820 kg. Dolžina trase je od 500 - 1500 m, v izrednih primerih pa tudi do 2000 m.

GG Novo mesto se je že leta 1964 odločilo, da bo nabavilo za svoje potrebe spravila žični žerjav in sicer tip Hinteregger. Težave okrog uvoza iz Avstrije so premaknile njegovo nabavo na leto 1965. Prvotno je bilo torej mišljeno, da se bo komplet žični žerjav uvozil iz Avstrije. Znanе težave okrog deviz v letu 1965 pa so prvotni plan spremenile tako, da se je podjetje odločilo za uvoz le polovice žičnega žerjava (voziček z zaustavljačema), preostali del (motorni vitel in vrv), pa bo naročilo pri domačih proizvajalcih in sicer pri podjetju Žičnica Ljubljana.

Ker je bilo podjetje žičnica Ljubljana za kompletiranje motornega vitla vezano tudi na uvoz motorja Warchalowski iz Avstrije, se je izdelava in dostava motornega vitla nekoliko zavlekla, tako, da smo vitel dobili šele v začetku novembra leta 1965. Sam voziček Hinteregger (H-A2) pa je bil nabavljen šele spomladi leta 1966. Žični žerjav H-A2 je bil po planu investicij namenjen za GO Podturn. Ker pa v jeseni leta 1965 torej ni bilo moč kompletirati celega žerjava, se je dl odkazila lesa na GO Podturn (revir Rog) prenesel v leto 1967. V poletju in jeseni istega leta pa je bil v defektu (generalno popravilo motornega vitla) tudi žični žerjav KS-1 na GO Novo mesto. Izpad tega smo hoteli delno nadomestiti s tem, da smo motorni vitel (tip MV-U) kot sestavni del žičnega žerjava Hinteregger A2 premestili torej iz Podturna na GO Novo mesto. (Pendirjevka). S tem pa se tudi začnejo prve težave okrog žičnega žerjava H-A2. Že v prvih osmih urah se je pokazalo, da je sam motorni vitel tip MV-U (kot sestavni del žičnega žerjava) izdelak žičnice Ljubljana, razen motorja, zelo nesolidno izdelan. Njegove prve pomanjkljivosti so bile sledeče:

1. Harde sklopka je bila uničena v prvih osmih urah obratovanja.
2. Zračna zavora zaradi nepravilnega prenosa sploh ni prišla pri spuščanju lesa do izraza.
3. Verižni prenos z galovo verigo od menjalnika na boben vitla sploh ni bil konstrukcijsko dobro rešen. V 2 mesecih smo zamenjali okrog 10 m galove verige.
4. Pedal sklopke ni bil na primernem mestu.

Po večkratnih telefonskih intervencijah na žičnico Ljubljana da motorni vitel ne dela, se je končno v marcu 1966 sestala v Pendirjevki komisija iz predstavnikov žičnice Ljubljana in GG Novo mesto ter zapisniško ugotovila in sklenila, da se zgoraj navedene pomanjkljivosti odpravijo na račun žičnice Ljubljana v poletju 1966 s tem, da GG vitel dostavi v Ljubljano. V tem času je bil žerjav KS-1 na srečo že popravljen in je tako uspešno spravil les na Hmeljniku in v Pendirjevki.

Misleč, da bo motorni vitel MV-U (sestavni del H-A2) res dokončno popravljen je bilo torej odločeno, da se v jeseni 1966 kompletira žični žerjav H-A2 na GO Podturn. S tem

namenom je GO Podturn torej začel s sečnjo lesa predvidenega za spravilo s H-A2 v odd. 61 revir Rog. 13.10.1966 smo torej začeli z montažo žičnega žerjava H-A2. Ker je bil teren za montažo zelo težak in ker je bil tak tip žerjava pri nas sploh prvič montiran, nam je po 20 dneh montaža le uspela. Sama trasa je spadala v kategorijo srednje dolgih tras z dolžino 720 m, višinska razlika 230 m in padeč 31 %.

Z montažo žerjava H-A2 v revirju Rog pa se je s tem začela druga serija težav. Že pri montaži žerjava se je namreč pokazalo, da je dodatni boben za uporabo neskončne vlačilne vrvi slabo konstruiran. Neskončna vlačilna vrv je po dodatnem bobnu začela drseti že pri obremenitvi 300 - 500 kg. Po tolažbah monterja žičnice Ljubljana smo upali, da bodo te težave izginile, ko bo žerjav dokončno montiran. No, teh težav pa ni bilo konec niti po dokončni montaži žerjava, niti po večkratni intervenciji monterja žičnice Ljubljane, niti po popravilu vitla pri Kovinarju v Novem mestu. Dokončno so bile odstranjene napake šele potem, ko smo zagrozili žičnici Ljubljana s tožbo in po popravilu vitla v Ljubljani. Razume se, da je čas med temi popravili hitel (velika ovira je bil tudi visok sneg) in da smo se ob dokončnem popravilu vitla že znašli v mesecu marcu 1967. Ko je ^{bil} torej vitel dokončno popravljen je, da je bila ironija še večja, začel nagajati tudi sam voziček H-A2, in je prišlo celo do poškodbe-strojeloma vozička in spodnjega zaustavljača. S tem se je torej zastoj v spravi lesa podaljšal v mesec marec. Kolikor toliko redno brez večjih zastojev dela, žerjav deluje šele od 28.3.1967. Do sedaj (v času pisanja) je bilo z njim spravljeno okrog 500 m³ listavcev, 250 m³ iglavcev in 400 prn drv.

Razume se, da se manjši zastoji od časa do časa še pojavljajo. Temu so vzrok največkrat slaba kvaliteta materiala lovilnih koles, škripca itd.

Upam, da je iz prednje razlage razvidno, kje so vzroki za zastoj žičnega žerjava H-A2 in, da so vse kritike glede tega, ki gredo na račun ali montažne grupe ali vodstva montaže, ne-utemeljene.

Na koncu bi še omenil, da se je montažna grupa držala naravnost herojsko ves čas montaže, ki je bila večkrat prekinjena z raznimi nevšečnostmi, bodisi zaradi zafrkavanja s strani delavcev sekačev, bodisi zaradi neugodnih snežnih

razmer itd. Bili so dnevi, ko je zaradi snežnih razmer grupa kar obupavala. Tudi hudomušni nasmeški voznikov, ki vlačijo les pod traso, češ da bodo lahko zvlekli kolikor bo žerjav speljal, so bili ugnani s tem, da so morali poklicati na pomoč še dva voznika.

Ing. Jože Kure

xXx

FINANČNI PLAN PODJETJA ZA LETO 1967

Tabela I.

PLAN DELITVE DOHODKA

Celotni dohodek	2.692.327.516
Materialni stroški	1.088.838.569
Amortizacija I. (osnov. sred.)	108.752.365
Amortizacija gozdov	123.541.315
Investicijsko vzdrževanje	41.297.111
Netto proizvod	1.329.898.156
Osební dohodki, ki bremenijo nadstroške	92.000.000
Obresti od kreditov	18.850.000
Príspevki zbornicam	2.000.000
Zavarovalne premije	11.911.105
Vodni prispevek	150.000
Ostali stroški	20.240.000
Obresti od poslovnega sklada	26.000.000
Prometni davek	9.466.093
Dohodek	1.149.280.958
OD	1.169.752.147
OstaneK dohodka	79.528.811

PLAN GOZDNEGA GOSPODARSTVA ZA LETO 1967

Stroški

Dohodki

I. Neposredni stroški		I. Izkorišcanje	
- odkup	634182736	II. "	SLP
- material	195819225	III. Gojenje	ZAS
- storitve	361935436	IV. "	SLP
- TD	44540353	V. Drevesnice	ZAS
- OD	540467936	VI. Mehanizacija	
- amortizacija	32296897	VII. Žage	
- " ZAS	125096400	VIII. Destilarna	
- ostalo	2763464	IX. Gradnje	
		X. Urejanje	
Skupaj I.	1937102447	XI. Konji	
		XII. Razlika cen maloprodaje	
<u>II. Posredni</u>		XIII. Ostalo	
- amortizacija	67447240	XI. Razlika v ceni	
- amort. SLP investicije	123541315	Skupaj I - XIV.	336629049
- " gozdno goj. dela	239919080	DOHODKI	3366290496
- invest. vzdrževanje	33020000	STROŠKI	3287061685
- zavarovanje	7411105	RAZLIKA	79528811
- obratna reziija	560531171		
- osebni del	448656211		
- mater. del	111874960		
- upravna reziija	196188265		
- mater. del	124560265		
- osebni del	80628000		
Skupaj II.	1228058184		
III. Nedovršena proizvod.	112901354		
Skupaj I + II + III	3287061685		

Tabeli prikazujeta finančni plan poslovanja podjetja v letu 1967 in sicer tako, da je v tabeli I. prikazan plan delitve dohodka, medtem ko so v tabeli II analitično prikazani stroški razdeljeni na posredne in neposredne, kakor tudi dohodki po posameznih panogah dejavnosti. Finančni predračun je sestavljen na osnovi količinskega plana podjetja, investicijskega programa, normativov del in materiala, realizacije v letu 1966 in na osnovi predvidevanj o gibanju cen v letu 1967.

Količinski plan je bil sprejet še v letu 1966, to je pred sestavo zaključnega računa. Ker podatki o poslovanju v letu 1966 še niso bili dostopni, je bila ocena gospodarjenja za leto 1966 preveč optimistična. Na taki oceni sta temeljila tudi količinski plan podjetja in investicijski program. Iz sestavi zaključnega računa se je ugotovilo, da sta sprejeta količinski in investicijski program postavljena tako, da bo moralo podjetje podvzeti resne ukrepe, da ju bo lahko v celoti realiziralo.

Prav tako kot količinski plan, je bil tudi investicijski program sprejet ob koncu leta 1966 in je zato izhajal iz nekoliko ugodnejše predpostavke o gibanju poslovanja v letu 1966, kot pa je dejansko bilo.

Za sestavljanje finančnega plana podjetja so služili normativi del in materiala, ki se bistveno ne razlikujejo od veljavnih normativov v letu 1966. Pretežni del neposrednih stroškov je planiran za leto 1967 na osnovi teh normativov, tako, da so stroški po enoti proizvoda realni in ne bodo preseženi le v primeru, če bodo delovne enote strogo upoštevale planirane normative.

Realizacija stroškov v letu 1966 je služila pri sestavi plana za leto 1967 kot osnova za planiranje posrednih stroškov podjetja (obratne in upravne režije). Prav tako pa je tudi služila za planiranje strukture sortimentov, kar je nujno potrebno za sestavo plana realizacije podjetja in delovnih enot.

Predvideva se, da bodo cene materiala, izvzemši goriva, ostala na ravni leta 1966. Za usluge pa se predvideva porast cen za 5 - 10 %. To predvidevanje povečanja uslug je upoštevano pri planu neposrednih stroškov storitev, razen pri spravilnih stroških, kjer so osnova služile povprečne razdalje sečišč od gozdnih cest.

Posebno pozornost v finančnem planu pa je potrebno posvetiti planom obratnih režij, višini biološke amortizacije za SIP in zasebni sektor ter planirani realizaciji.

Planom obratnih režij je potrebno posvetiti posebno pozornost zato, ker so se stroški v primerjavi s planom leta 1966 dvignili za oca 80 milij. S din, medtem ko se neposredni stroški niso bistveno povečali. Dvig obratne režije po planu za leto 1967 je deloma rezultat povečanja osebnih dohodkov v letu 1966, deloma pa rezultat dviga ostalih stroškov, ki spadajo v obratno režijo. Zato bi bilo potrebno, da se v poslovanju v letu 1967 posebna pozornost posveti ukrepom, ki bi imeli za posledico zmanjšanje režijskih stroškov.

Oblikovanje in uporaba biološke amortizacije v SLP sektorju se je v primerjavi z letom 1966 bistveno spremenila. V letu 1966 se je biološka amortizacija SLP sektorja oblikovala na osnovi realizacije (količinske) lesa. Njena uporaba pa je bila namenjena za redno vzdrževanje in obnovo gozdov ter za razširjeno reprodukcijo (ceste, mehanizacija, intenzivni nasadi, urejanje ipd.). V letu 1967 pa so se predpisi o biološki amortizaciji SLP sektorja bistveno spremenili. Formiranje biološke amortizacije ni več odvisno od posekanega in prodanega lesa, temveč od vrednosti gozdov. Pri tem je predpisana minimalna stopnja 1 %, kar znaša za naše podjetje oca 67 milij. S din. Podjetje se lahko odloči, da ta procent dvigne in plačuje več biološke amortizacije. Tudi namen uporabe se je spremenil. Po novih predpisih se lahko biološka amortizacija uporablja tako kot amortizacija osnovnih sredstev, zato ni mogoče iz sredstev biološke amortizacije financirati osnovnih gozdnogojitvenih in obnovitvenih del, temveč se lahko uporablja samo za investicije in obratna sredstva. Tudi za biološko amortizacijo v zasebnem sektorju še ni povsem jasno v kakšne namene se bo lahko uporabljala, ker je v letu 1966 predpis določal, da se uporablja tako kot amortizacija iz družbenih gozdov. V planu je predvideno, da se za gozdnogojitvena in urejevalna dela, ki se več ne financirajo iz biološke amortizacije, izločijo sredstva kot v letu 1966 s tem, da ostane obračun enak kot v prejšnjem letu. Po tem načinu se bodo gozdnogojitvena in urejevalna dela krila iz materialnih stroškov, vendar samo do višine, ki je predvidena s planom. Po uskladitvi količinskega in investicijskega programa, za leto 1967 s finančnim programom se je pokazalo, da je za zagotovitev potrebnih sredstev za investicije in gozdnogojitvena dela potrebno izločiti več sredstev "biološke amortizacije", kot je bilo to v letu 1966.

Plan realizacije je postavljen na osnovi strukture napad-
lih sortimentov, ki pa po izkušnjah iz prejšnjih let od-
stopa od strukture sortimentov, ki so bili prodani kupcem.
Ta razlika je znašala v prejšnjih obdobjih 150 do 200 milij.
S din. Zato je v planu predvidena razlika 100 milij.S din,
ki naj bi nastala zaradi spremembe strukture lesa, kot je
bil realiziran v prejšnjih obdobjih. Pri tem je treba upo-
štovati, da se je položaj na trgu lesa občutno spremenil
in da se bo v bodoče ta razlika verjetno zmanjševala.

Stanko Škufca

xXx

NAŠI POVPREČNI OSEBNI DOHODKI

V tabeli so prikazani povprečni čisti osebni dohodki
doseženi v obdobju od 1.4.1966 do 30.3.1967. V prvem
delu tabele so prikazani povprečni čisti osebni dohod-
ki, pri katerih so upoštevana tudi vsa izplačila po ob-
računih, v drugem delu pa so osebnim dohodkom prišteta
še nadomestila - terenski dodatki in dnevnice. Poleg pov-
prečnih osebnih dohodkov tabela prikazuje tudi najnižji
in najvišji izplačani osebni dohodek za posamezno vrsto
delovnega mesta.

Delovno mesto	OD			OD + Dnevnice		
	povpr. OD	najmanj. OD	največ. OD	povpreč. plača	najmanj. plača	največ. plača
A. UPRAVA						
Direktor	202.503			209.482		
Vodja drevesničarstva	152.440			163.094		
Vodja izkoriščanja	164.485			182.395		
Vodja gojenja	158.099			177.918		
Vodja mehanizacije	145.303			160.957		
Varnostni tehnik	115.705			124.581		
Vodja splošne službe	140.915			142.875		
Socialni delavec	100.775			109.808		
Tajnik	91.438			91.438		
Administrator na vložišču	80.167			80.167		
Strojepiska	76.046			76.046		
Vodja komerciala	142.048			152.164		
Vodja odpreme in maloprodaje	110.618			120.347		
Fakturist	87.777			87.777		
Računovodja	154.601			158.539		
Pomočnik računovodje	107.509			109.800		
Finančni knjigovodja	92.216	89.952	95.685	92.216	79.952	92.216
Knjigovodja OS	98.980			98.980		
Materialni knjigovodja	88.738			88.738		
Saldokonti z likv.	103.873	84.130	136.220	103.873	84.130	136.220
Knjigovodja OD	113.089			113.089		
Blagajnik	83.912			83.912		
Vodja plan. anal. službe	158.163			161.908		
Analitik	76.058			76.058		
Organizator in analitik	104.929			104.929		
Mehanik	92.518			92.518		
Šofer oseb. avtomobila	96.426	95.341	97.220	121.977	120.970	123.791
Ekonom	99.130			101.749		
Snažilka	51.233	50.673	51.793	51.233	50.673	51.793
Kuharica	50.545			50.545		
Referent soc. zavar.	50.124			50.124		
Strojepiska - pom.	50.233			50.233		
	105.000			109.586		

B. GOZDNI OBRATI IN SKLADIŠČA

Sekači in makljarji	64.296	27.620	120.911	74.069	27.620	136.142
Delavci v 311	59.393	33.707	123.734	67.265	37.368	145.837
Makladalci naobratu	74.475	57.550	97.475	82.840	64.344	111.590
Cestarji	58.151	48.211	79.413	67.107	56.108	88.358
Šoferji obratov	107.119	81.055	145.006	160.101	91.792	163.239
Traktoristi	102.232	101.016	104.150	115.847	114.391	117.344
Revirni gozdar	119.830	71.996	130.000	136.823	85.436	145.062
Manipulanti	82.892	62.708	107.518	89.405	74.010	111.851

Delovno mesto	OD			PD + TD + DNEVNICE		
	povpr. OD	najmanj. OD	največ. OD	povpr. plača	najmanj. plača	največ. plača
Referent za izkoriščanje	129.444	119.647	142.779	149.816	136.169	163.549
Referent za gojenje	125.218	114.407	131.904	143.891	132.556	153.487
Obratovni knjigovodja	86.928	64.574	97.657	87.778	64.578	103.486
Knjigovodja OD	81.354	80.083	83.724	82.385	80.083	86.817
Blagajnik	80.287	66.528	90.316	81.120	66.528	92.620
Administrator	69.300	68.708	70.240	69.300	68.708	70.240
Vodja drevesnic	109.433	109.367	109.480	118.016	116.887	119.146
Delavci v drevesnici	55.644	51.361	59.910	60.400	55.614	65.471
Vodja žičnic	81.272	70.218	92.357	94.025	85.608	102.443
Žičničar	66.801	66.801	66.801	77.940	77.940	77.940
Žagar	52.266	42.858	61.874	53.628	45.482	61.874
Vodja skladišč	115.101	105.779	132.545	122.982	113.799	137.493
Naklad. na skladišču	80.663	59.100	117.398	86.384	61.781	129.706
Upravitelji	148.331	121.009	163.738	168.505	136.505	186.283
C. GRADBENI OBRAT						
Strojniki	83.519	53.880	102.482	90.932	59.655	110.545
Strojniki	73.639	62.578	82.777	80.922	70.882	91.177
Delavci - stalni PK	62.236	51.964	69.178	60.702	58.182	77.455
Delavci stalni NK	53.104	38.093	59.993	58.557	41.301	66.205
Miner	83.091	83.091	83.091	90.910	90.910	90.910
Zidar	69.863	67.271	72.455	77.400	73.683	67.271
Tesač	63.411	63.411	63.411	63.411	63.411	63.411
Buldožerist	99.385	99.385	99.385	104.763	104.763	104.763
Upravitelj	131.562	131.562	131.562	131.562	131.562	131.562
Gradbeni delovodja	112.167	104.277	119.286	129.692	122.352	136.036
D. OBRAT ZA GOZD. NAČRTOV.						
Delavec stalni	60.347	60.347	60.347	72.472	72.472	72.472
Tehnični risar	101.250	101.250	101.250	112.550	112.550	112.550
Administrator	75.701	75.701	75.701	75.701	75.701	75.701
Geometer	119.034	119.034	119.034	129.950	129.950	129.950
Referent za arondacijo	125.226	125.226	125.226	132.776	132.776	132.776
ehnik projektant	124.354	124.354	124.354	137.724	137.724	137.724
Inženir projektant	151.810	151.810	151.810	168.789	168.789	161.789
Tehnik taksator	119.864	116.799	123.422	138.591	133.349	142.027
inženir taksator	136.260	136.260	136.260	154.643	154.643	154.643
inženir projektant	145.816	140.008	151.625	159.628	154.870	162.387
Upravitelj	166.338	166.338	166.338	182.483	182.483	182.483

Struktura zaposlenih po višini povprečnih osebnih dohodkov:

OD	Št. delavcev		OD	Št. delavcev	
do 50	72		od 110	32	
od 50 - 60	174		120	13	
60 - 70	163		130	9	
70 - 80	93		140	10	
80 - 90	79		150	7	
90 - 100	84		160	4	
100 - 110	48		200	1	

